

MINISTERSTWO FUNDUSZY
I POLITYKI REGIONALNEJ

Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2018

Wydawca:
Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju
ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa
www.mfipr.gov.pl

ISBN: 978-83-7610-700-4

Departament Strategii Rozwoju
www.funduszeuropejskie.gov.pl

**Rzeczpospolita
Polska**

Krajowe Obserwatorium
Terytorialne

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wstęp

Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju od wielu lat prowadzi systematyczne badania nad wpływem polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów. W ramach prac badawczych oceniane są fundusze polityki spójności inwestowane od początku akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Oddziaływanie funduszy unijnych jest cyklicznie oceniane w oparciu o wybrane wskaźniki realizacji celów podstawowych dokumentów strategicznych tj. Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006, Narodowej Strategii Spójności 2007-2013, Umowy Partnerstwa 2014-2020¹.

Oceny wpływu polityki spójności na polską gospodarkę za lata 2004-2018 wraz z prognozami do 2023 r. są oparte na badaniach przeprowadzonych przez konsorcjum IMAPP, IMAPP Consulting oraz Instytutu Badań Strukturalnych przy wykorzystaniu modelu EUImpactMOD, należącego do klasy modeli dynamicznej, stochastycznej równowagi ogólnej (DSGE, ang. Dynamic Stochastic General Equilibrium). Dodatkowo niektóre wskaźniki zostały oszacowane za pomocą modułu ekonometrycznego.

Oddziaływanie funduszy UE na kształtowanie się podstawowych wskaźników makroekonomicznych jest wyodrębniane przez zestawienie dwóch scenariuszy – ze środkami UE i bez zaangażowania tych środków. Punktem wyjścia jest scenariusz odpowiadający sytuacji, w której analizowane fundusze są wykorzystywane. Obrazuje on rzeczywiste zmiany zachodzące w gospodarce. Drugi ze scenariuszy jest hipotetyczny i zakłada, że gospodarka nie ma dostępu do funduszy opisanych w analizowanych dokumentach strategicznych. Różnica między oboma scenariuszami odpowiada oddziaływaniu funduszy.

W tegorocznej edycji badania przeprowadzono dodatkowo prace mające na celu ocenę wyłącznego wpływu Umowy Partnerstwa 2014-2020 i jej poszczególnych programów operacyjnych na rozwój społeczno-gospodarczy Polski zarówno w ujęciu krajowym, jak i regionalnym.

Wnioski z oceny

Dotychczasowy **wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski był jednoznacznie pozytywny**. Fundusze europejskie oddziaływały w istotnym stopniu na wzrost gospodarczy, aktywność inwestycyjną i rynek pracy w Polsce, a także na wewnętrzną i zewnętrzną równowagę gospodarki. Środki unijne wspomagały własne inwestycje i potencjały, na których opiera się polska gospodarka.

Wyniki badań wskazują, że fundusze unijne umożliwiły przyspieszenie wzrostu PKB oraz procesu konwergencji gospodarki do krajów UE. Fundusze UE wywołały również zauważalny wzrost zatrudnienia i spadek bezrobocia. Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy.

Realizacja polityki spójności przyczyniała się nie tylko do zmniejszenia dystansu Polski względem średniego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów UE, ale również do ograniczenia procesów zróżnicowań wewnętrznych. Od akcesji dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego wszystkie polskie regiony od średniej UE stopniowo się zmniejsza.

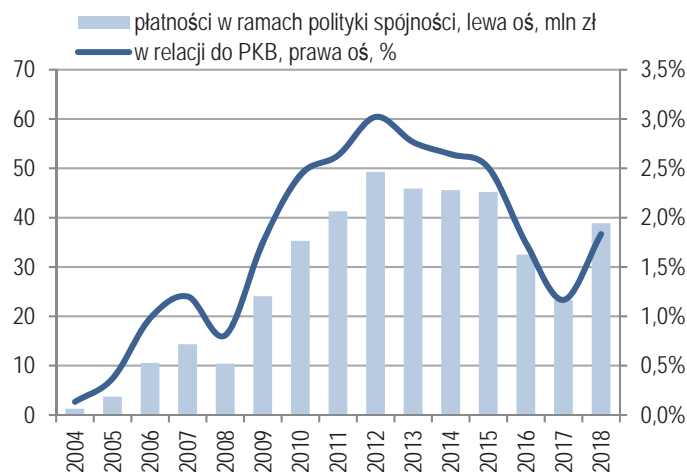
¹ Prezentowane poniżej wyniki opierają się na najnowszych badaniach przeprowadzonych w maju 2019 r.

- Dystans pomiędzy Polską a UE-28 mierzony **PKB na mieszkańca (w PPS)** zmalał w latach 2004-2018 o 20,9 p.p., co w ponad 15% było efektem realizacji polityki spójności. W 2018 r. PKB per capita Polski stanowiło ponad 71% średniej unijnej.
- Około 8,1% średniorocznego **wzrostu PKB** Polski w okresie 2004-2018 było efektem realizacji przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy unijnych.
- **Nakłady brutto na środki trwałe** w 2018 r. były wyższe o ponad 24%, a **stopa inwestycji** była wyższa o 2,8 p.p. ponad poziom, jaki byłby obserwowany bez pomocy finansowej UE.
- Wykorzystane środki UE zmniejszyły różnicę między **wydajnością pracy** w Polsce i średnią dla UE-28 o 1,6 p.p.
- **Udział nakładów na B+R w PKB** wzrósł dzięki polityce spójności 0,2 p.p.
- 1/8 (około 1,9 p.p.) przyrostu **wskaźnika zatrudnienia** w okresie 2004-2018 była efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.
- **Liczbę miejsc pracy** powstałych w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na 400-500 tys.
- **Stopa bezrobocia** była średnio o około 1,0 p.p. niższa niż bez środków unijnych. Oznacza spadek liczby bezrobotnych średniorocznie o ponad 280 tys.
- Wskaźnik **ubóstwa relatywnego** spadł o 2,4 p.p. dzięki środkom UE.
- Nierówności dochodowe mierzone **współczynnikiem Giniego** zmniejszyły się o 2,3 p.p.
- **Wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych** poprawił się o 0,9 p.p., a **relacja długu publicznego do PKB** zmniejszyła się o 8,8 p.p.
- Polityka spójności w niewielkim stopniu przyczyniła się do pogłębienia **deficytu obrotów bieżących w relacji do PKB** (w okresie 2004-2018 o 1,1 p.p. rocznie).

Środki polityki spójności wykorzystane w Polsce w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. wykorzystano w Polsce środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości około 421,2 mld zł². Średnioroczna wielkość płatności w ramach polityki spójności w relacji do wielkości nominalnego PKB w badanym okresie (2004-2018) kształtowała się na poziomie 1,7%.

Wykres 1. Wsparcie w ramach polityki spójności (środki UE) w Polsce w latach 2004-2018

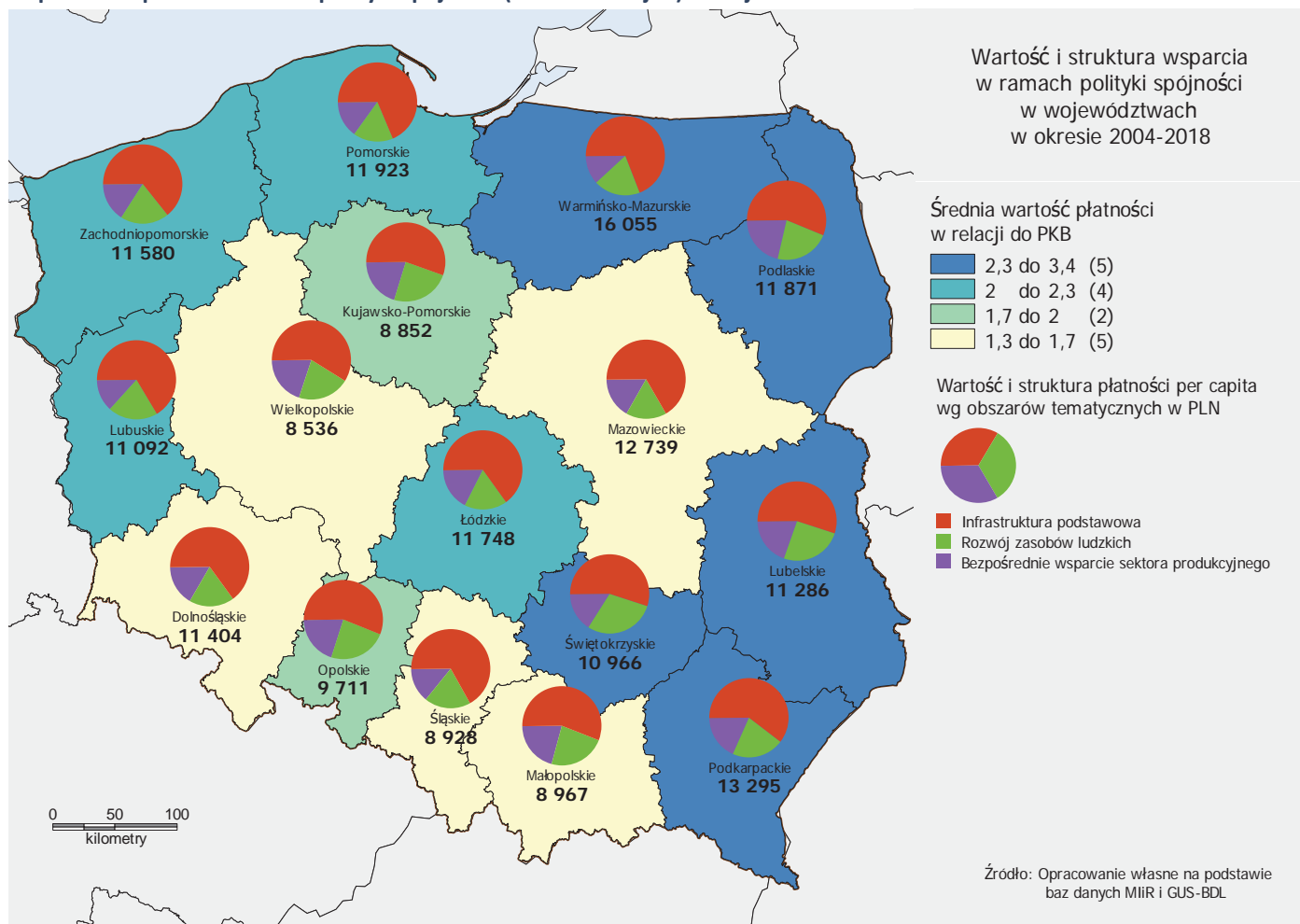
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych MiiR.

W latach 2004-2018 w układzie regionalnym największym poziomem płatności w ujęciu nominalnym charakteryzowały się województwa: mazowieckie (68,8 mld zł), śląskie (blisko 40,5 mld zł), dolnośląskie (33 mld zł) oraz małopolskie (30,5 mld zł). Najniższy poziom płatności notowany był w opolskim (9,5 mld zł) oraz lubuskim (11,2 mld zł).

Najwyższy poziom płatności środków polityki spójności na 1 mieszkańca zaobserwowano w województwach warmińsko-mazurskim (16 tys. zł) i podkarpackim (13,3 tys. zł). Te dwa województwa przodują także w relacji środków do PKB. Dla warmińsko-mazurskiego w 2018 r. wyniosła ona 4,3%, a dla podkarpackiego 3,8%. Średnio w latach 2004-2018 było to odpowiednio 3,4% i 3,0%, co również jest najlepszym wynikiem spośród wszystkich województw.

² Wg wartości wniosków o płatność – dofinansowanie UE.

Mapa 1. Wsparcie w ramach polityki spójności (fundusze unijne) w województwach w latach 2004-2018

W analizowanym okresie największe wsparcie UE kierowano na projekty z zakresu rozwoju infrastruktury podstawowej (infrastruktura transportowa, energetyka, ochrona środowiska, infrastruktura społeczna). W większości województw wydatki na tę kategorię stanowiły ok. 2/3 ogółu środków. Pozostałe środki przeznaczano na rozwój zasobów ludzkich i, w nieco mniejszym stopniu, na bezpośrednie wsparcie sektora produkcyjnego.

W poszczególnych regionach struktura wsparcia jest zbliżona. We wszystkich województwach dominowały nakłady na infrastrukturę podstawową, których udział sięga od niespełna 55% w świętokrzyskim i lubelskim, do blisko 70% w warmińsko-mazurskim. Równocześnie udział wydatków na rozwój zasobów ludzkich wynosił od niespełna 20% w warmińsko-mazurskim do blisko 30% w świętokrzyskim, a udział wydatków na bezpośrednie wsparcie sektora

przedsiębiorstw od około 11% w warmińsko-mazurskim do ponad 21% w podlaskim.

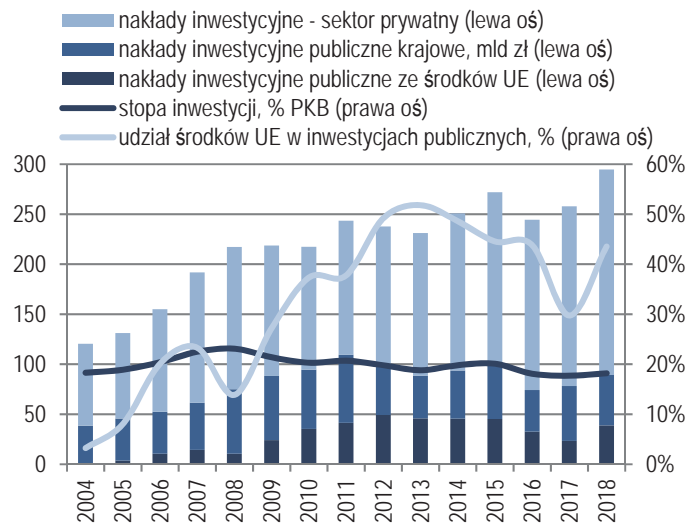
Inwestycje współfinansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część **inwestycji publicznych w Polsce**.

Określając udział funduszy unijnych w inwestycjach publicznych w Polsce można stosować dwie różne miary: ich udział w nakładach brutto na środki trwałe sektora instytucji rządowych i samorządowych lub w nakładach inwestycyjnych sektora publicznego. Jedynie ta druga miara umożliwia porównania na poziomie regionalnym.

Nakłady brutto na środki trwałe sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2018 r. wyniosły 99 mld zł, z czego niemal 40% (tj. o ok. 9 p.p. więcej niż rok wcześniej) stanowiły inwestycje współfinansowane ze środków unijnych. Z kolei nakłady inwestycyjne publiczne wynosiły 89,2³ mld zł, zatem udział w nich inwestycji z funduszy unijnych był nieznacznie wyższy i wynosił ponad 43%.

Średni udział inwestycji finansowanych ze środków unijnych w inwestycjach publicznych⁴ ogółem rósł od momentu wejścia Polski do UE i osiągnął w 2013 r. poziom ponad 50%. W kolejnych latach ten udział spadał – od 48,6% w 2014 r. do 29,7% w 2017 r. W 2018 r. udział inwestycji ze środków UE ponownie wzrósł i wyniósł 43,5% ogółu inwestycji publicznych. Na tak istotny wzrost w 2018 r. wpłynęły: dynamiczny wzrost certyfikowanych do Komisji Europejskiej wniosków o płatność dla projektów współfinansowanych ze środków unijnych oraz notowana niższa dynamika wzrostu inwestycji zarówno publicznych jak i prywatnych niż dynamika certyfikacji środków unijnych.

Wykres 2. Inwestycje publiczne finansowane ze środków unijnych i krajowych w latach 2004-2018

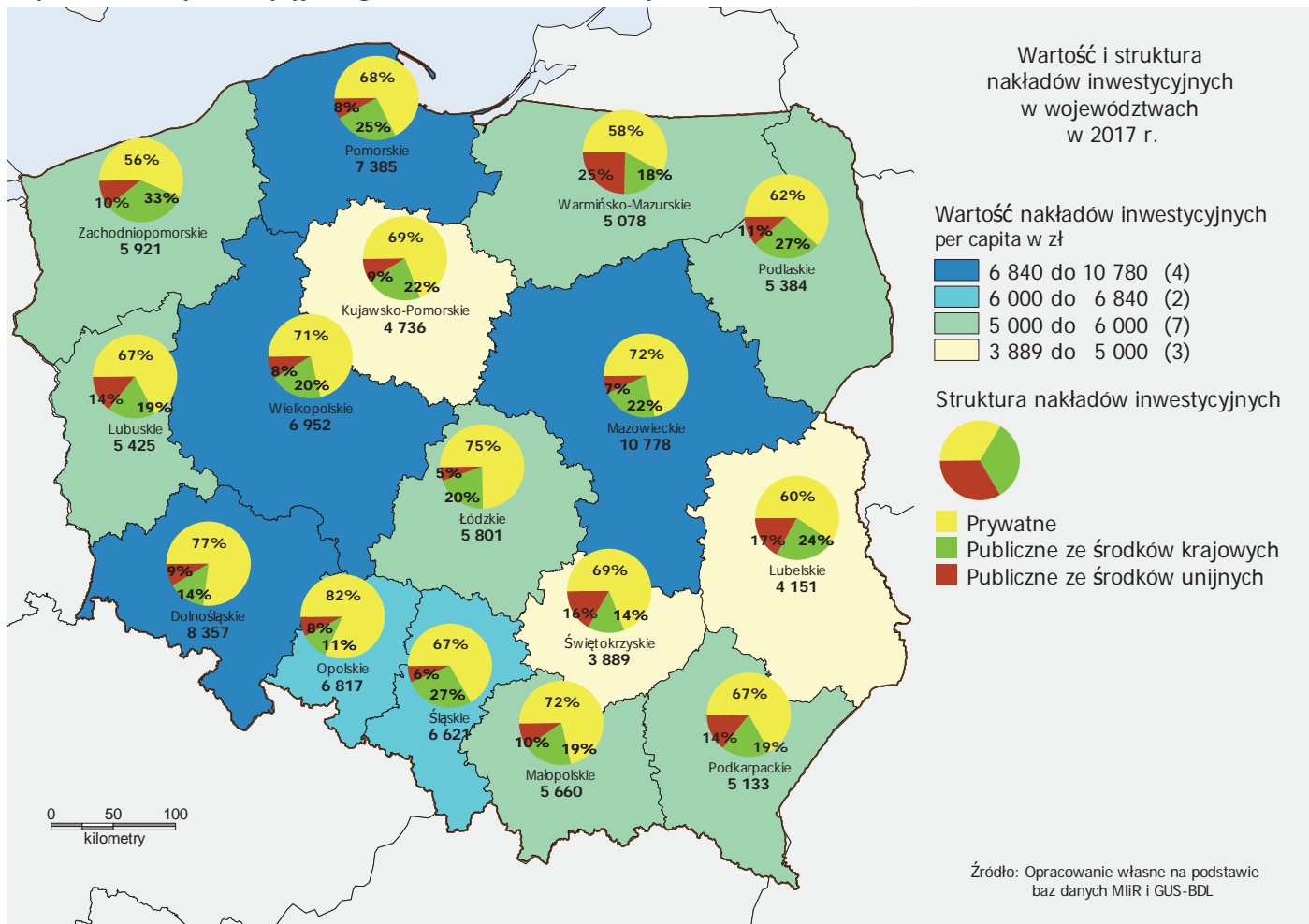
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych MliR i BDL GUS.

Przez wszystkie lata stosunek środków krajowych do unijnych był bardzo zróżnicowany na poziomie regionalnym. Inwestycje publiczne ze środków krajowych dominowały w 2017 r. niemal we wszystkich województwach. Jedynie w województwach warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim większość inwestycji publicznych (odpowiednio 58,1% i 53,4%) była realizowana w oparciu o środki UE.

³ Szacunek MliR, w oparciu o udział inwestycji publicznych w 2017 r.

⁴ W tej części posługujemy się miarą wyrażającą udział inwestycji unijnych w nakładach inwestycyjnych sektora publicznego.

Mapa 2. Nakłady inwestycyjne wg źródeł finansowania w województwach w 2017 r.

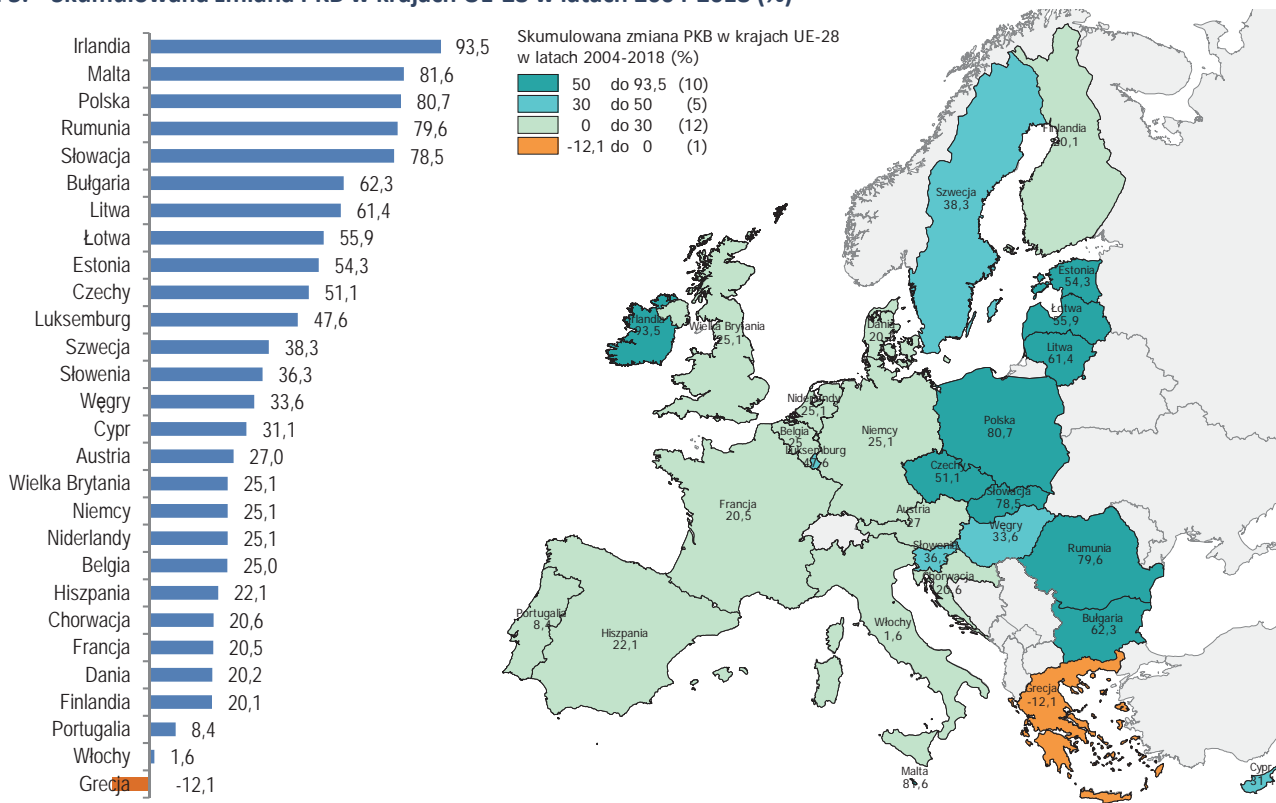

Wzrost gospodarczy i zmiany strukturalne w gospodarce

W latach 2004-2018 Polska, obok Irlandii i Malty, osiągnęła największy skumulowany wzrost PKB wśród państw człon-

kowskich UE. Od momentu przystąpienia do UE polska gospodarka urosła o 80,7%, podczas gdy w UE-28 średni skumulowany wzrost wyniósł 23,5% (mapa 3)⁵.

Mapa 3. Skumulowana zmiana PKB w krajach UE-28 w latach 2004-2018 (%)

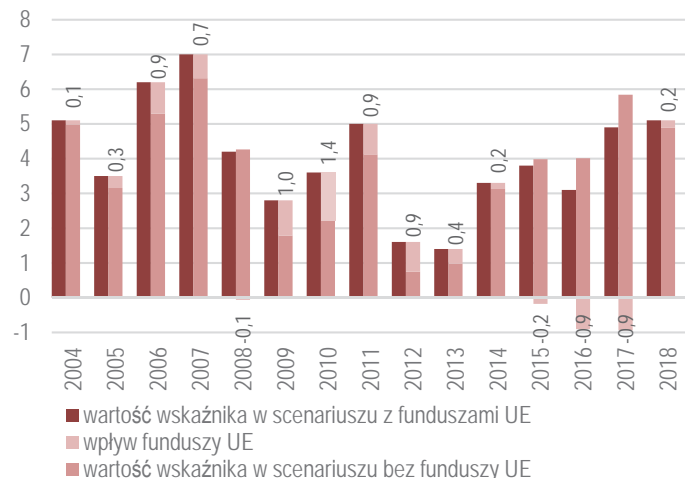
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

⁵ W mapach przygotowanych w oparciu o bazę danych Eurostatu wykorzystano dane wg stanu na 30 czerwca 2019 r.

Stosunkowo wysoki wzrost gospodarczy notowany w Polsce w okresie 2004-2018 (średniorocznie 4,0% wobec 1,4% w UE-28) był w znacznej mierze efektem wykorzystania funduszy unijnych. Podczas kryzysu gospodarczego fundusze europejskie były amortyzatorem łagodzącym skutki szoków zewnętrznych i pomogły w realizacji krajowej polityki stabilizacji finansów publicznych.

W całym analizowanym okresie wpływ polityki spójności na rozwój gospodarczy był pozytywny. **Okolo 8,1% średniorocznego wzrostu było efektem realizacji przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy unijnych.** Środki unijne poprzez stymulowanie popytu inwestycyjnego oddziaływały na wzrost dochodów do dyspozycji i popyt konsumpcyjny przyczyniając się w rezultacie do wzrostu PKB. Napływ funduszy unijnych miał istotny wkład we wzrost realny PKB (wykres 3).

Wykres 3. Wpływ polityki spójności na tempo wzrostu PKB w Polsce w latach 2004-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiIR.

Obserwowany pozytywny wpływ funduszy UE na poziom aktywności gospodarczej w kraju związany jest z występowaniem dwóch zasadniczych kanałów oddziaływania środków UE na gospodarkę: popytowego i podażowego. Oddziaływanie funduszy przez **kanal popytowy** jest związane ze skalą napływu środków w poszczególnych latach. Otrzymane fundusze zwiększają zagregowany popyt w go-

spodarce w danym roku, przede wszystkim poprzez stymulowanie inwestycji (zarówno publicznych, jak i prywatnych), a także bezpośrednio wsparcie inwestycji przedsiębiorstw. Jednocześnie zwiększona aktywność inwestycyjna państwa i przedsiębiorstw generuje dodatkowy popyt na pracę. Przez zwiększenie poziomu zatrudnienia i stopniowy wzrost płac prowadzi do wzrostu dochodu do dyspozycji ludności i pozytywnie wpływa na wielkość popytu konsumpcyjnego.

Dla występowania efektu popytowego konieczny jest ciągły napływ środków europejskich; po ich ustaniu (np. w związku z zakończeniem danej perspektywy finansowej) efekt ten zanika. Przykładem takiego oddziaływania są lata 2015-2017 (wykres 3).

Oprócz zwiększenia zagregowanego popytu wykorzystanie funduszy europejskich pozytywnie oddziaływało na wielkość PKB poprzez **kanal podażowy**. Otrzymane środki przyczyniły się do zwiększenia potencjału produkcyjnego gospodarki przez przyspieszenie akumulacji kapitału prywatnego w przedsiębiorstwach (dzięki dotacjom i pożyczkom na inwestycje), zwiększenie zasobów kapitału publicznego (w formie rozwoju infrastruktury podstawowej) oraz zwiększenie jakości kapitału ludzkiego. Spowodowało to stopniowy wzrost produktywności pracy, a w konsekwencji przyczyniło się do zwiększenia zdolności produkcyjnych całej gospodarki. Inaczej niż w przypadku efektów popytowych, ujawnienie efektów podażowych wymaga dłuższego czasu i systematycznego napływu środków europejskich. Jednocześnie efekty podażowe charakteryzowały się relatywnie większą trwałością niż efekty popytowe interwencji.

W latach 2016-2017 widoczne jest zmniejszenie oddziaływania środków unijnych na poziom PKB, co wynika z zakończenia wykorzystania funduszy perspektywy finansowej 2007-2013 i wciąż niewielkiej skali realizacji projektów perspektywy 2014-2020. W rezultacie, w tych latach występuje znaczący spadek impulsu popytowego, w szczególności w zakresie stymulowania inwestycji w gospodarce. W 2018 odnotowano pozytywne oddziaływanie funduszy UE na polską gospodarkę, związane ze wzmożonym wykorzystywaniem funduszy z perspektywy 2014-2020.

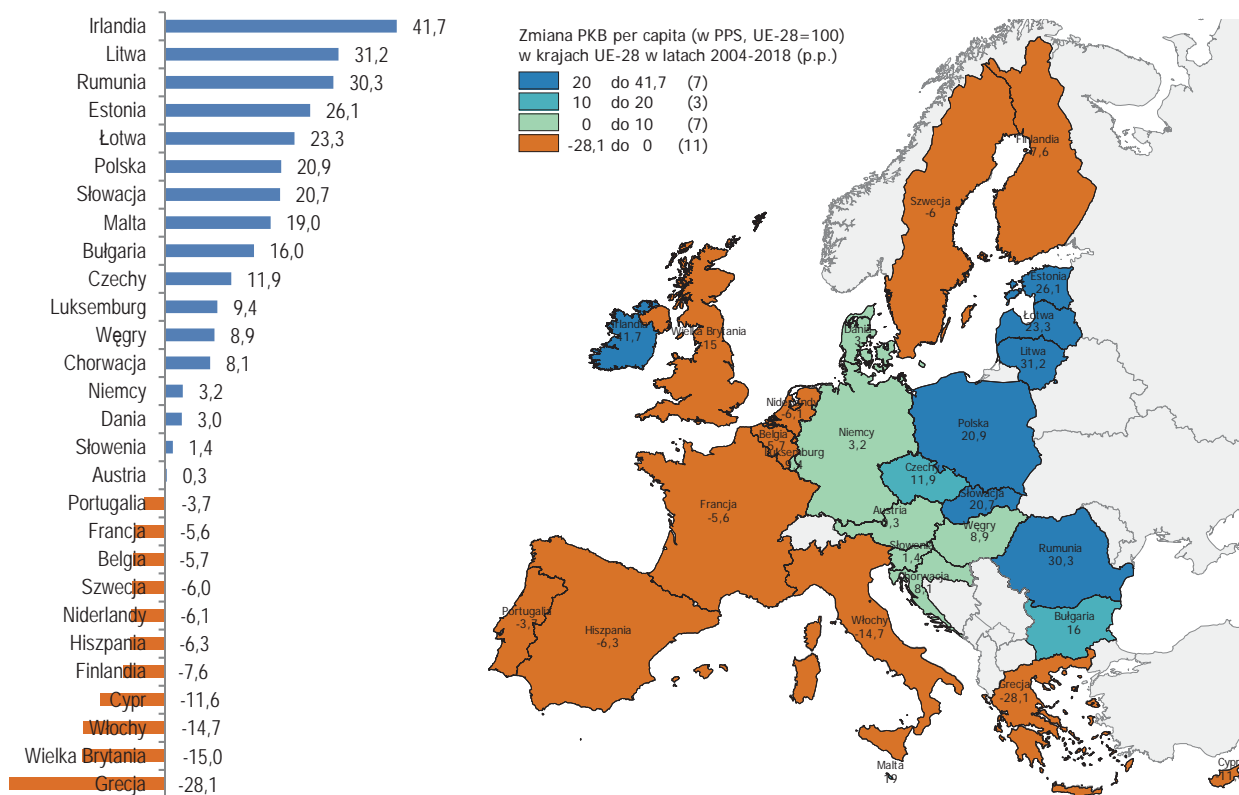
Inwestycje finansowane z funduszy europejskich są również **czynnikami zmian sektorowej struktury gospodarki**, wyrażających się wzrostem udziału sektora II (przemysł i budownictwo) w wartości dodanej brutto, przy spadku udziału sektora I (rolnictwo).

Środki zasilające polską gospodarkę w ramach polityki spójności przyczyniają się do natężenia procesów realnej konwergencji gospodarczej między Polską a UE, realizując jeden z głównych celów tej polityki. Przybliżanie się naszego kraju do średniego poziomu rozwoju w Unii Europej-

skiej następuje w wyniku dynamiczniejszego wzrostu gospodarczego, związanego z przyrostem kapitału rzeczowego i ludzkiego oraz postępowaniem technologicznym, który z kolei wpływa na wzrost wydajności pracy.

W latach 2004-2018 **dystans pomiędzy Polską a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 20,9 p.p.**, z czego ponad 15% było efektem realizacji polityki spójności (mapa 4). Dzięki funduszom unijnym Polska ma szansę osiągnąć w 2020 roku poziom PKB per capita wynoszący około 75% średniej unijnej.

Mapa 4. Zmiana PKB per capita (w PPS, UE-28=100) w krajach UE-28 w latach 2004-2018 (p.p.)

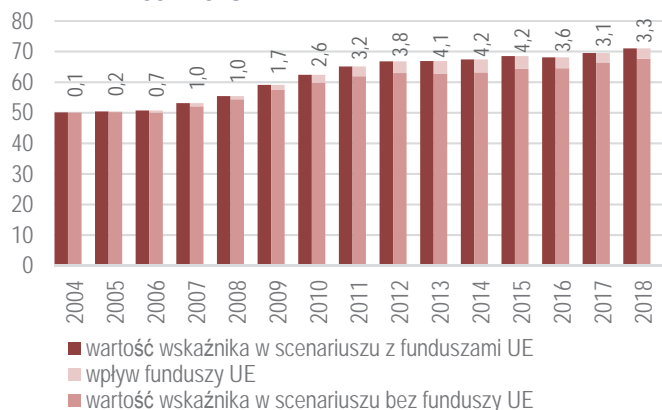

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Stosunek polskiego PKB per capita (w PPS) do średniej UE wzrósł z 50,1% w 2004 r. do 71% w 2018 r. Środki UE zwiększają ten wskaźnik o 3,3 p.p., co oznacza, że bez nich

PKB na mieszkańca (w PPS) wynosiłoby w 2018 r. 67,7% średniej UE. Dokładnie obrazuje to następujący wykres.

Wykres 4. Wpływ polityki spójności na poziom PKB per capita (w PPS) w Polsce w relacji do UE-28 w latach 2004-2018

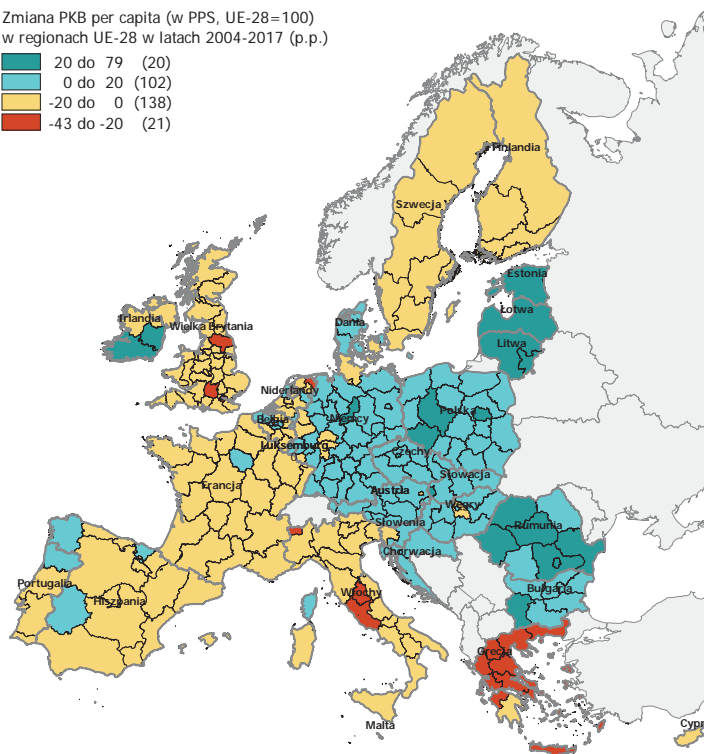
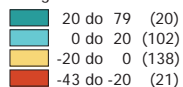

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

Realizacja polityki spójności przyczynia się nie tylko do zmniejszenia dystansu Polski względem średniego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów UE-28, ale również do ograniczenia procesów zróżnicowań wewnętrznych. Dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego polskie regiony od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza (mapa 5), a wykorzystanie funduszy unijnych pomaga wszystkim polskim regionom zbliżyć się do średniego poziomu rozwoju UE-28, chociaż proces konwergencji w wymiarze terytorialnym zachodzi nierównomiernie.

Mapa 5. Zmiana PKB per capita (w PPS, UE-28=100) w regionach UE-28 w latach 2004-2017 (p.p.)

Zmiana PKB per capita (w PPS, UE-28=100) w regionach UE-28 w latach 2004-2017 (p.p.)

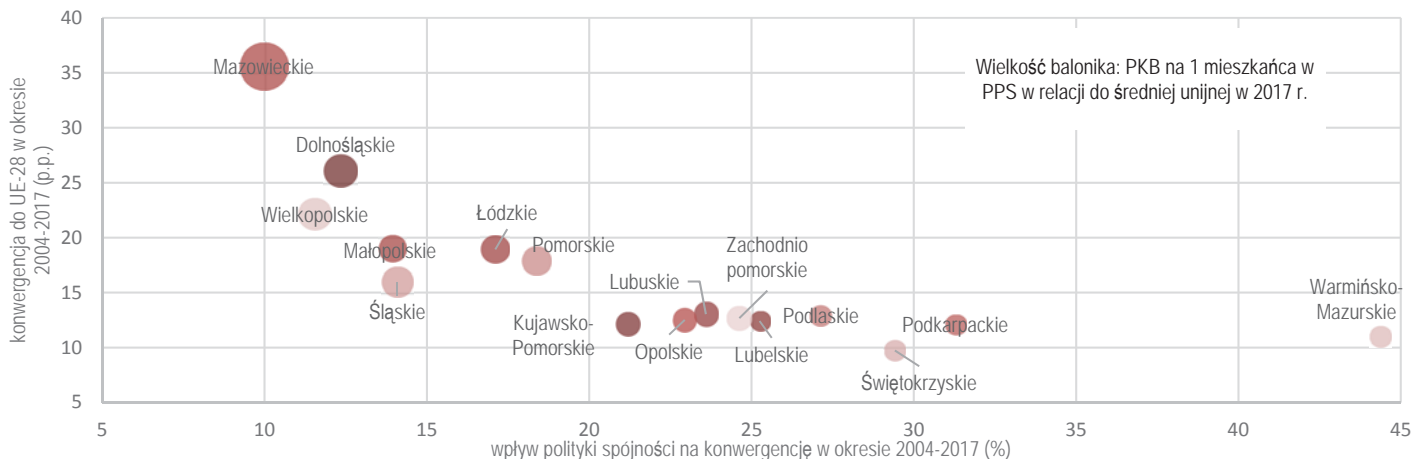

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) we wszystkich pięciu regionach Polski wschodniej nie przekroczył 50% średniej unijnej: lubelskim (47,9%), podkarpackim (48,5%), warmińsko-mazurskim (48,9%), świętokrzyskim (49,6%) i podlaskim (49,9%). Charakteryzowały się one stosunkowo niskim tempem zmniejszania dystansu do średniego poziomu UE-28 (wykres 5). Jednocześnie w regionach tych wpływ polityki spójności był najsilniejszy: od 25,2% nadrobionego dystansu (w lubelskim) do 44,4% (w warmińsko-mazurskim) było efektem realizacji projektów współfinansowanych z funduszy unijnych. Najszybciej dystans do średniej UE pokonywały województwa najbogatsze – mazowieckie (35,6 p.p.), dolnośląskie (26,1 p.p.) i wielkopolskie (22,2 p.p.). W tych regionach około 10%-13% nadrobionego dystansu było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Tempo konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionów. Dynamika rozwoju województw jest zróżnicowana (wykres 6). W okresie 2004-2017 średnioroczne tempo wzrostu wynoszące ponad 4% odnotowano w województwach najbogatszych: mazowieckim, pomorskim, wielkopolskim, małopolskim i śląskim. W tych regionach polityka spójności przyspieszała wzrost PKB o od 6,0% do 8,4%. W województwach słabiej rozwiniętych o niskiej dynamice wzrostu odnotowano większe oddziaływanie polityki spójności na ten wskaźnik: w warmińsko-mazurskim 27,2%, a w podlaskim 19,5% średniorocznego wzrostu PKB było efektem inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Wykres 5. Wpływ polityki spójności na poziom PKB per capita (w PPS) w województwach w relacji do UE-28 w latach 2004-2017

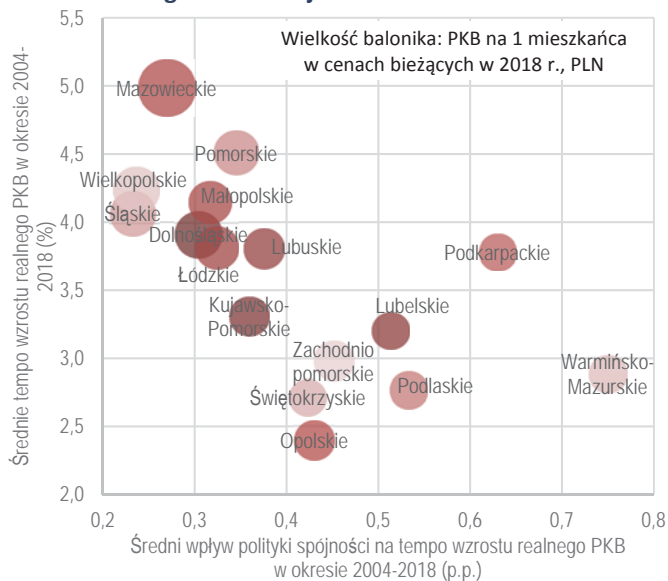

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiIR.

Środki dostępne w ramach polityki spójności pozwalają częściowo powstrzymać proces różnicowania regionów. Wynika to z silniejszego ich oddziaływania w województwach uboższych niż w województwach lepiej rozwiniętych, a także z kierowania do tych regionów największych alokacji per capita. Choć największą determinantą skali wpływu polityki spójności na rozwój jest wielkość środków, to jednak dużą rolę odgrywają także inne czynniki, jak np. wewnętrzne potencjały regionów oraz

stopień dopasowania tematycznej struktury funduszy do ich potrzeb.

Wykres 6. Wpływ polityki spójności na tempo wzrostu realnego PKB w województwach w latach 2004-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

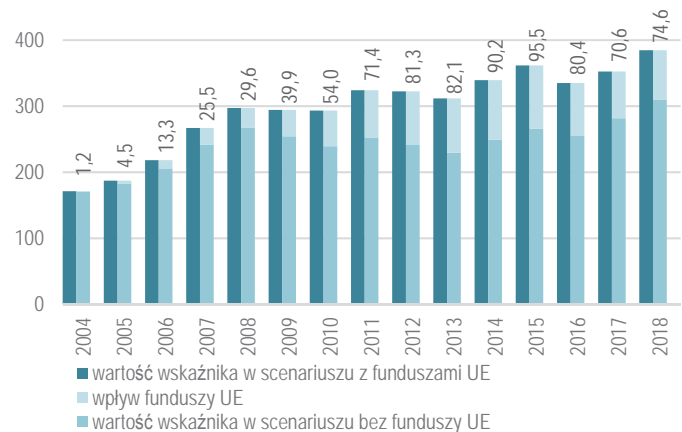
Polityka spójności ogranicza wzrost poziomu wskaźnika zróżnicowania regionalnego PKB per capita na poziomie NUTS 3. W 2018 r. ten wskaźnik wynosił 35,6 i był o 0,8 p.p. niższy niż w scenariuszu bez środków UE.

Aktywność inwestycyjna, nakłady na B+R

Jednym z czynników determinujących zdolność gospodarki do rozwoju jest relacja pomiędzy środkami przeznaczonymi na spożycie i akumulację, której najistotniejszym komponentem są nakłady brutto na środki trwałe (NBnŚT).

Nakłady brutto na środki trwałe (w cenach bieżących) w 2018 r. wyniosły 384,7 mld zł i były ponad dwukrotnie wyższe niż w roku akcesji do UE. Realizacja polityki spójności w Polsce przyczyniła się do zwiększenia skali inwestycji w gospodarce. Mechanizm oddziaływania środków unijnych na wzrost inwestycji polegał na stymulowaniu inwestycji publicznych, w ramach których realizowano duże projekty infrastrukturalne. Znaczne środki przeznaczono na dotacje i pożyczki inwestycyjne dla firm. Środki te zwiększały opłacalność realizowanych inwestycji oraz ograniczały skalę luki finansowej w gospodarce, powiększając skalę działalności inwestycyjnej sektora prywatnego. **Największy wpływ notowany był w latach 2012-2015, kiedy to dzięki wydatkom unijnym NBnŚT były nominalnie wyższe o ponad 30%, niż gdyby polityka spójności nie była realizowana.** W 2018 r. wpływ polityki spójności na NBnŚT był szacowany na poziomie około 25% (74,6 mld zł). Dokładne dane przedstawia wykres 7.

Wykres 7. Wpływ polityki spójności na nakłady brutto na środki trwałe (w cenach bieżących) w Polsce w latach 2004-2018

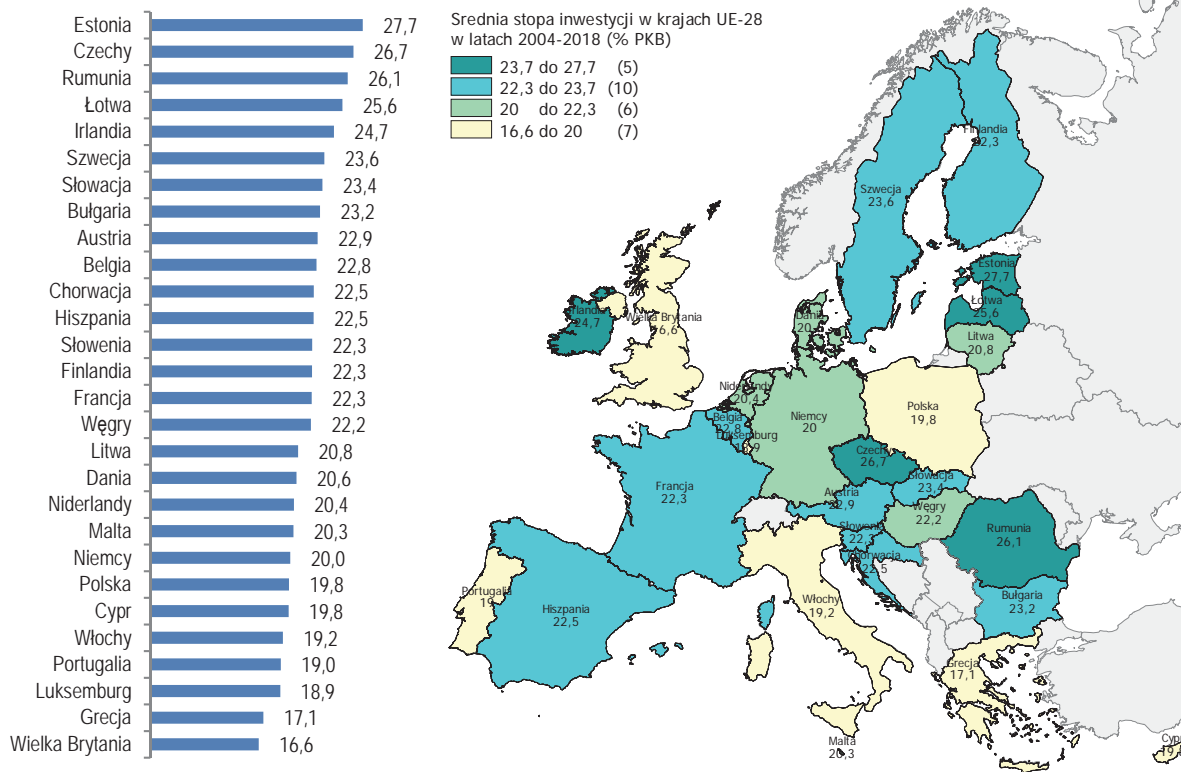
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiIR.

Oddziaływanie polityki spójności na wielkość inwestycji w gospodarce tylko częściowo było związane z realizacją projektów współfinansowanych z funduszy europejskich. Dużą część dodatkowych nakładów inwestycyjnych generowały bowiem przedsiębiorstwa nie będące bezpośrednio beneficjentami polityki spójności. Zwiększały one nakłady na środki trwałe w celu podniesienia swoich mocy wytwórczych w sytuacji rosnącego zagregowanego popytu w całej gospodarce. Od strony podażowej pozytywny wpływ na aktywność inwestycyjną wszystkich przedsiębiorców miały inwestycje w sektorze publicznym, które poprzez poprawę wyposażenia gospodarki w kapitał publiczny zwiększały produktywność sektora prywatnego.

Średnioroczna stopa inwestycji w okresie 2004-2018 (19,8%) była w Polsce nieznacznie niższa niż średnio w UE (20,6%), ale jednocześnie najniższa w regionie EŚW. Największą średnią stopę inwestycji odnotowały Estonia

(27,7%), Czechy (26,7%) i Rumunia (26,1%), zaś najniższą – Wielka Brytania (16,6%). Obrazuje to mapa 6.

Mapa 6. Średnia stopa inwestycji w krajach UE-28 w latach 2004-2018 (%PKB)

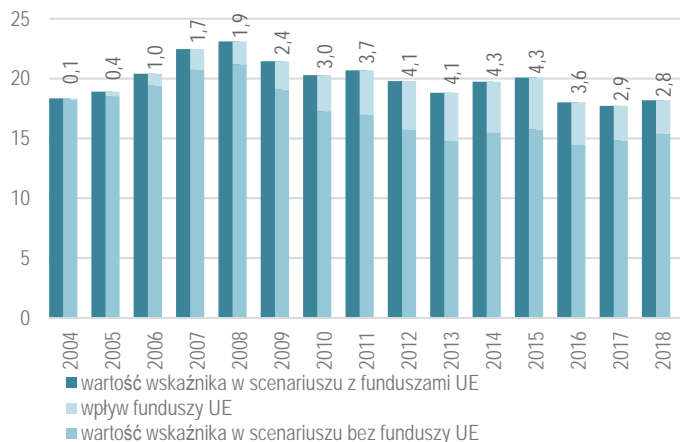

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Stopa inwestycji, odzwierciedlająca udział nakładów brutto na środki trwałe w PKB w Polsce, w 2018 r. wzrosła do 18,2% PKB (wobec 17,5% w 2017 r.) i była niższa od średniej unijnej o 2,4 p.p. Najwyższa stopa inwestycji występowała w Polsce w latach 2007-2009 (od 23,1% w 2008 r. do 21,4% w 2009 r.), głównie za sprawą inwestycji sektora prywatnego, a także w związku z rosnącym udziałem inwestycji publicznych.

W całym analizowanym okresie 2004-2018 **wpływ polityki spójności na stopę inwestycji był pozytywny**. W efekcie wykorzystania środków unijnych wskaźnik ten był w latach 2012-2015 wyższy średnio o 4,2 p.p. ponad poziom jaki byłby obserwowany w sytuacji braku pomocy finansowej UE, jednakże w latach 2016-2018 wpływ ten nieznacznie się zmniejszył do około 3 p.p. (wykres 8).

Wykres 8. Wpływ polityki spójności na stopę inwestycji w Polsce w latach 2004-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

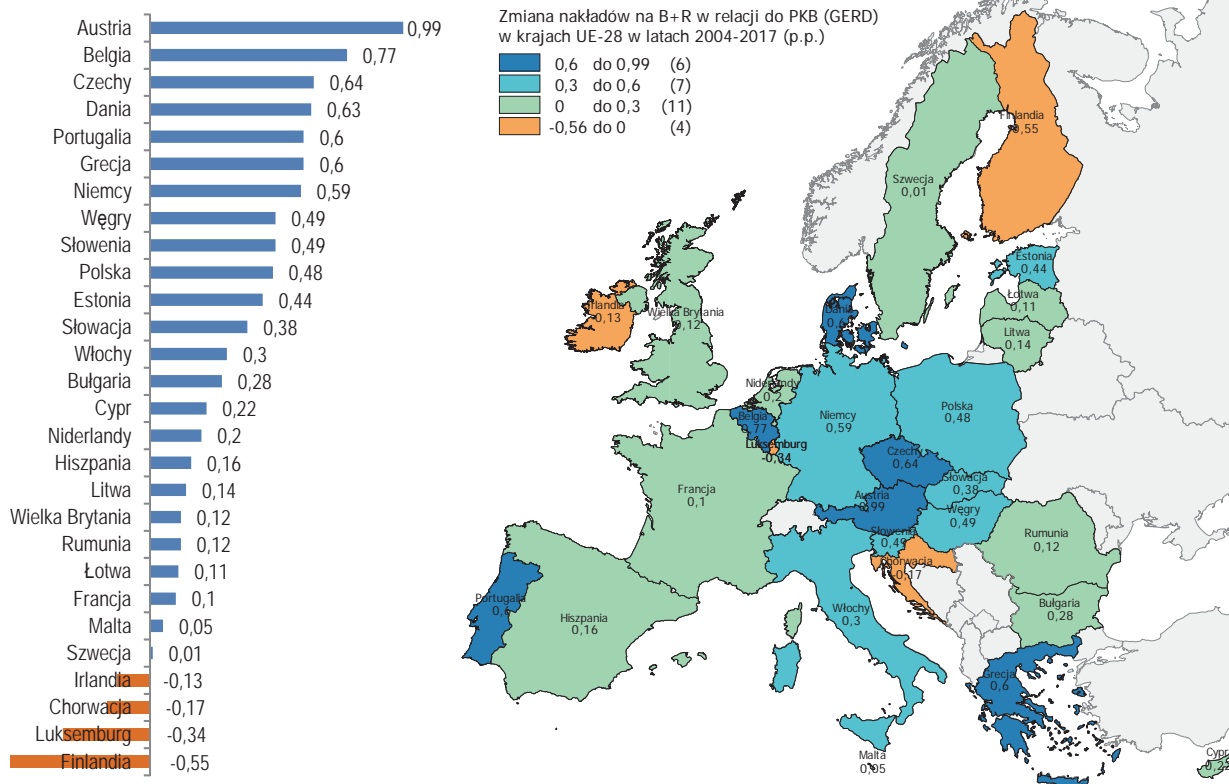
Napływ środków europejskich miał **pozytywny wpływ na wydajność pracy**. Związany był ze wzrostem wyposażenia pracowników w środki produkcji, wzrostem ich umiejętności i kompetencji (kapitału ludzkiego) oraz wzrostem wyposażenia całej gospodarki w kapitał publiczny (infrastrukturę publiczną).

W całym okresie 2004-2018 wydajność pracy w Polsce rosła szybciej niż w UE-28. W relacji do średniej unijnej, jej poziom mierzony PKB na pracującego (z uwzględnieniem siły nabywczej) zwiększył się z 61,6% w 2004 r. do 77,2% w 2018 r. Wykorzystanie środków UE zmniejszyło różnicę między wydajnością pracy w Polsce i średnią dla UE-28 o 1,6 p.p.

Wpływ funduszy europejskich na wydajność pracy jest mniejszy niż analogiczny wpływ na PKB. Wynika to z pozytywnego oddziaływania polityki spójności na liczbę pracujących, która również jest czynnikiem wpływającym na całkowitą wielkość produktu krajowego brutto.

Relacja wydatków na B+R do PKB jest w Polsce na niskim poziomie. W 2017 r. wyniosła 1,03% (wobec 2,06% średnio w UE). Utrzymującym się wyzwaniem dla naszego kraju jest osiągnięcie zakładanego „celu krajowego” strategii Europa 2020 oraz celu Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju określonego na poziomie 1,7% PKB w 2020 r. (mapa 7).

Mapa 7. Zmiana nakładów na B+R w relacji do PKB (GERD) w krajach UE-28 w latach 2004-2017 (p.p.)

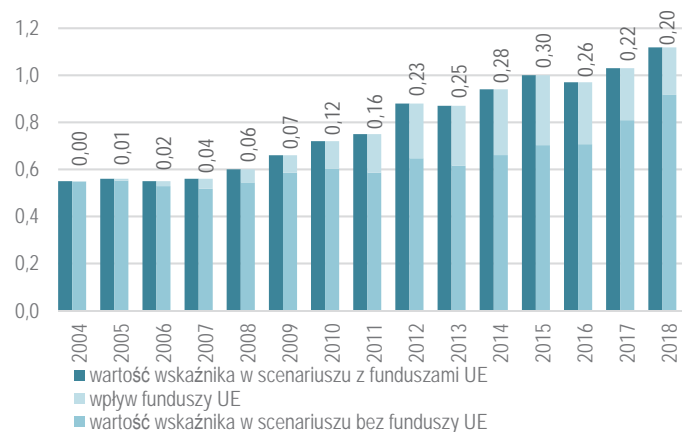

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Udział wydatków na B+R w PKB sukcesywnie rośnie i jest obecnie prawie dwukrotnie wyższy od odnotowanego w 2004 r. (0,55%, wobec 1,75% średnio w UE). Stopniowo zmienia się niekorzystny dla gospodarki niski poziom inwestycji badawczo-rozwojowych sektora przedsiębiorstw (*business enterprise sector*), z którym związany był niski udział tego sektora w wydatkach w sferze B+R w kraju.

Do zwiększenia udziału nakładów na B+R w PKB przyczyniły się fundusze unijne. W ostatnich latach wpływ ten wynosił około 0,2-0,3 p.p. (wykres 9).

Wykres 9. Wpływ polityki spójności na nakłady na B+R w relacji do PKB (GERD) w Polsce w latach 2004-2018

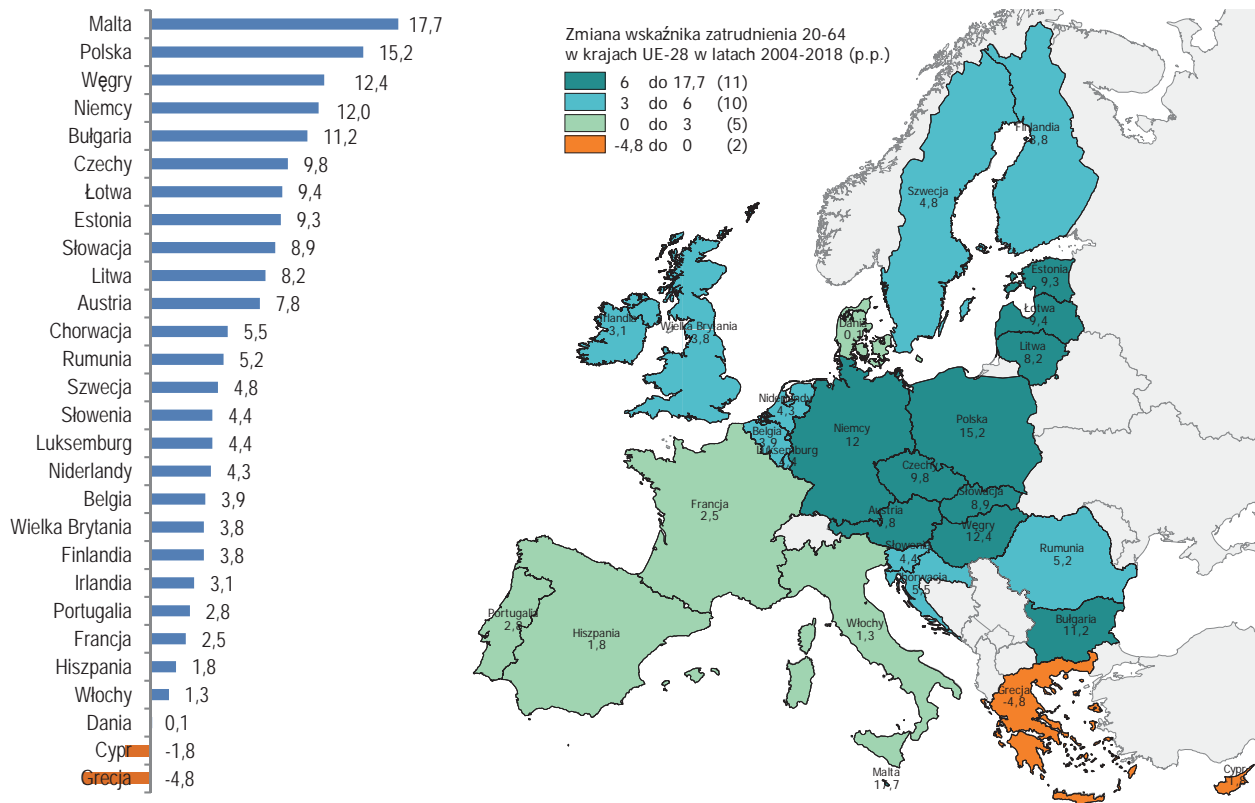
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiIR.

Rynek pracy

U progu wejścia do UE Polska charakteryzowała się najniższym wskaźnikiem zatrudnienia w UE. Do 2018 r. odnotowała największy (obok Malty) wzrost tego wskaźnika

– o 15,2 p.p. (mapa 8). Kryzys spowodował jedynie minimalne obniżenie wskaźnika zatrudnienia w Polsce. Przypisać to można m.in. pozytywnemu wpływowi funduszy unijnych na rynek pracy.

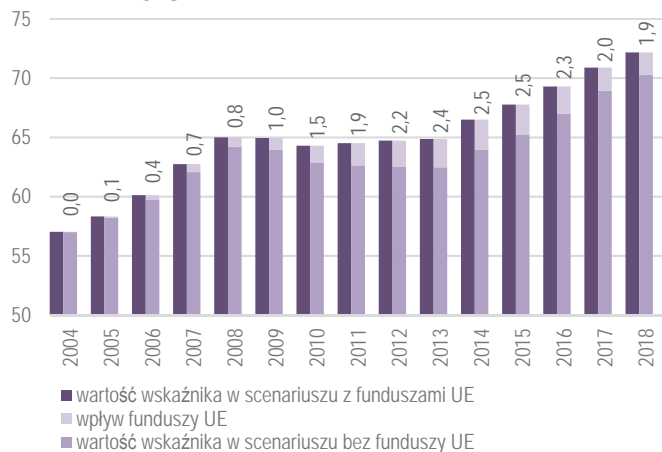
Mapa 8. Zmiana wskaźnika zatrudnienia 20-64 w krajach UE-28 w latach 2004-2018 (p.p.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Niemal 1/8 przyrostu wskaźnika zatrudnienia w okresie 2004-2018 była efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych (wykres 10). W 2018 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 w Polsce wyniósł 72,2% i był o 0,9 p.p. niższy od średniej UE-28. Gdyby nie fundusze UE wskaźnik zatrudnienia byłby o 1,9 p.p. niższy i wynosiłby 70,3%.

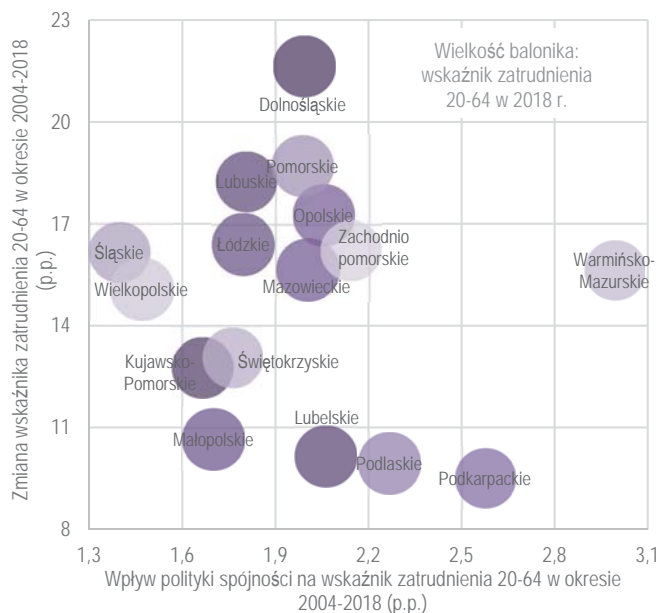
Wykres 10. Wpływ polityki spójności na wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 w Polsce w latach 2004-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiIR.

Wskaźnik zatrudnienia jest zróżnicowany regionalnie. W 2018 r. najniższym poziomem zatrudnienia charakteryzowało się województwo warmińsko-mazurskie (66,7%), a najwyższym mazowieckie (76,9%). W okresie członkostwa Polski w UE najszybciej dystans w poziomie zatrudnienia nadrabiały województwa dolnośląskie (21,6 p.p.) i pomorskie (18,7 p.p.). Najgorzej pod tym względem wypadają podkarpackie (9,5 p.p.) i podlaskie (9,9 p.p.)

Wykres 11. Wpływ polityki spójności na wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 w województwach w latach 2004-2018

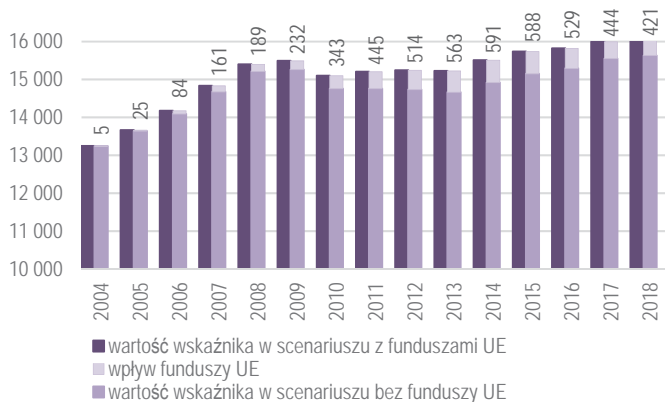

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiIR.

Wykorzystanie funduszy unijnych **wpłynęło pozytywnie na wskaźnik zatrudnienia we wszystkich województwach**. Najsilniejsze oddziaływanie odnotowano w województwach warmińsko-mazurskim (3,0 p.p.) i podkarpackim (2,6 p.p.). Najniższe oddziaływanie polityki spójności na rynek pracy miało miejsce w śląskim (1,4 p.p.) i wielkopolskim (1,5 p.p.).

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Liczba osób pracujących w wieku 20-64 wynosiła w 2018 r. ponad 16 mln. W okresie 2004-2018 tempo wzrostu liczby pracujących było jednym z najwyższych w UE. W tym okresie w Polsce przybyło 2,8 mln pracujących. **Liczbę miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ok. 400-500 tys.** (wykres 12).

Wykres 12. Wpływ polityki spójności na liczbę pracujących w wieku 20-64 w Polsce w latach 2004-2018

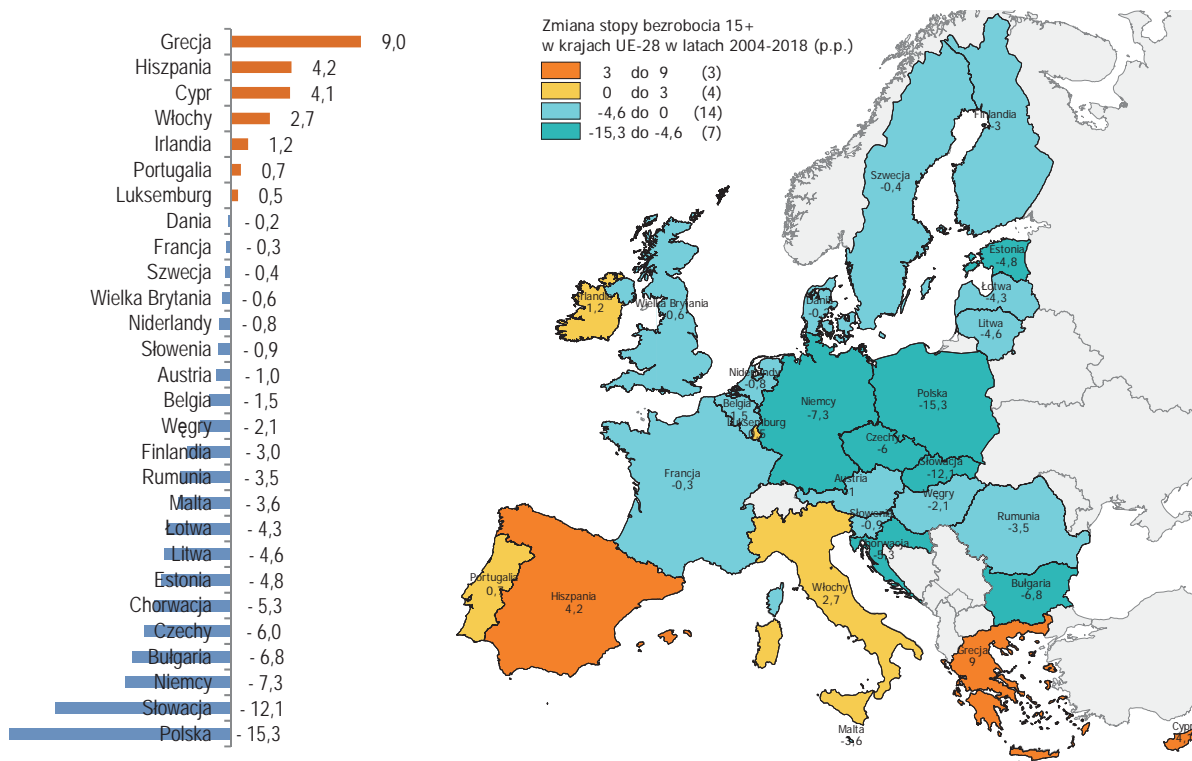

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań Miir.

Realizacja polityki spójności, oprócz wpływu na ogólny poziom zatrudnienia, powoduje jednocześnie zmiany w jego strukturze sektorowej. Oddziaływanie funduszy UE na rynek pracy następuje w większym stopniu poprzez kanał popytowy zwiększając znaczenie sektora przemysłowego oraz budownictwa, a także sektora usługowego i równocześnie ograniczając udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia.

Pozytywne oddziaływanie funduszy unijnych na rynek pracy widoczne jest również w **spadku stopy bezrobocia**. Polska wchodząc do UE charakteryzowała się najwyższym poziomem tego wskaźnika⁶ w UE (19,1%). W kolejnych latach następował szybki jej spadek do 3,8% w 2018 r., kiedy była niższa niż średnia UE-28 o 3 p.p. (mapa 9).

Mapa 9. Zmiana stopy bezrobocia 15+ w krajach UE-28 w latach 2004-2018 (p.p.)

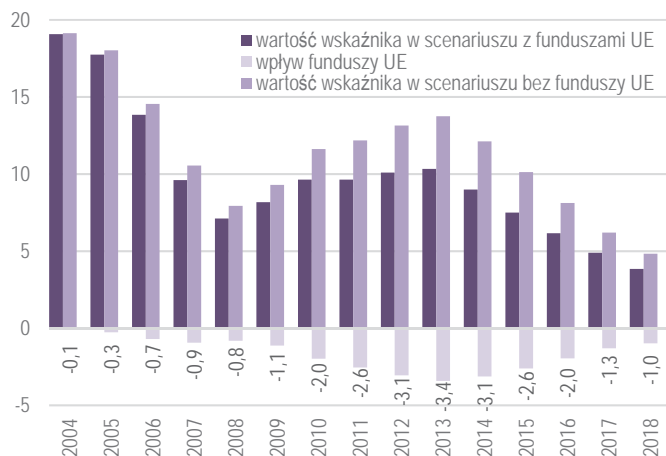
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

⁶ Stopa bezrobocia osób w wieku 15+, wg BAEL.

Szczególnie silny wpływ funduszy na poziom stopy bezrobocia obserwowany był w latach 2012-2014, w których napływ środków europejskich generował dodatkowy popyt w gospodarce, łagodząc skutki spowolnienia gospodarczego związanego z drugą falą światowego kryzysu finansowego. Dzięki temu stopa bezrobocia wzrosła maksymalnie do 10,3%, podczas gdy w scenariuszu bez funduszy unijnych stopa bezrobocia osiągnęłaby poziom 13,7%.

W ujęciu bezwzględny oznacza to **spadek liczby bezrobotnych o ponad pół miliona** (w latach 2012-2014). W kolejnych latach wpływ funduszy na stopę bezrobocia jest i będzie niższy, co wynika zarówno z mniejszej skali napływu środków, jak i generalnie znaczącego zmniejszenia stopy bezrobocia w kraju, związanego z dobrą sytuacją gospodarczą i systematycznym zmniejszaniem liczby osób w wieku produkcyjnym w Polsce.

Wykres 13. Wpływ polityki spójności na stopę bezrobocia osób w wieku 15+ w Polsce w latach 2004-2018

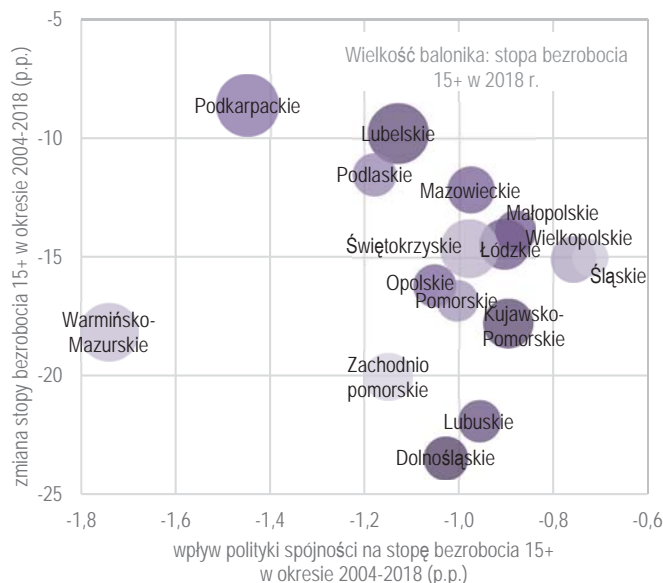

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiiR.

Na poziomie regionalnym najwyższym bezrobociem charakteryzowały się w 2018 r. województwa: podkarpackie (6,5%) i lubelskie (6,3%). Wykorzystanie funduszy unijnych wpływało na obniżenie stopy bezrobocia w przypadku wszystkich województw (wykres 14). Najsilniejsze oddziaływanie występowało w województwie warmińsko-mazur-

skim (polityka spójności pozwoliła na zmniejszenie bezrobocia o 1,7 p.p.) oraz podkarpackim (1,4 p.p.). Najsłabsze oddziaływanie polityki spójności na rynek pracy miało miejsce w województwach wielkopolskim (0,7 p.p.) i śląskim (0,8 p.p.).

Wykres 14. Wpływ polityki spójności na stopę bezrobocia osób w wieku 15+ w województwach w latach 2004-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MiiR.

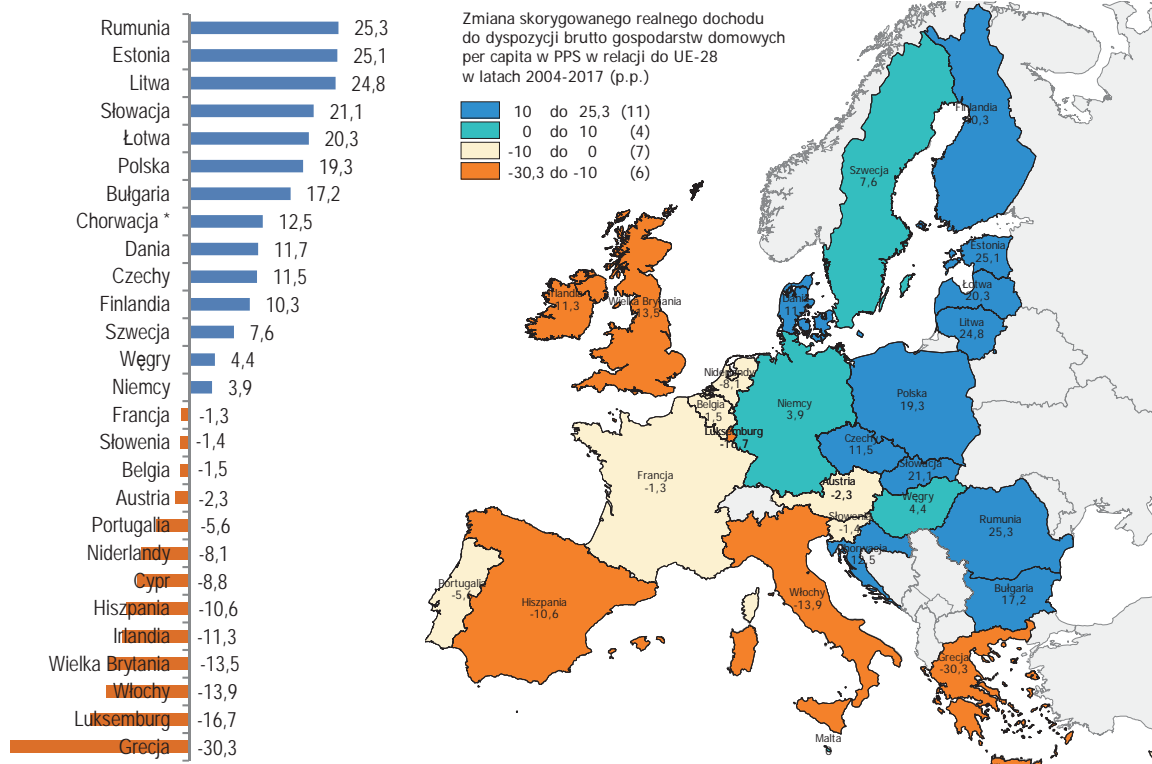
Procesy zachodzące na rynku pracy determinują poziom i dynamikę rozwoju społecznego danego obszaru. Zwiększenie popytu na siłę roboczą ogranicza szereg negatywnych konsekwencji związanych z długookresowym bezrobociem lub biernością zawodową, takich jak: ubóstwo, patologie społeczne, apatia, poczucie zrezygnowania i bezradności, co z kolei przyczynia się do poprawy nastrojów społecznych w danym regionie i zwiększa jego atrakcyjność inwestycyjną. Większy stopień wykorzystania potencjału zasobów ludzkich na danym obszarze zwiększa wolumen dóbr i usług wytwarzanych na jego terytorium, a tym samym jego realne bogactwo.

Jakość życia

Polska znajduje się w grupie krajów z najniższym **dochodem brutto na mieszkańca** (skorygowany realny dochód do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w PPS) w UE. Wynosił on w 2017 r. 70,8% średniej UE-28. W zbliżonej sytuacji są pozostałe kraje Europy Środkowej. Od momentu wejścia do UE dochód

brutto rośnie zarówno w ujęciu absolutnym, jak i relatywnym. W porównaniu do 2004 r. dochód w relacji do średniej UE zwiększył się o 19,3 p.p. Porównanie z innymi krajami UE obrazuje mapa 10.

Mapa 10. Zmiana skorygowanego realnego dochodu do dyspozycji brutto gospodarstw domowych per capita w PPS w relacji do UE-28 w latach 2004-2017 (p.p.)

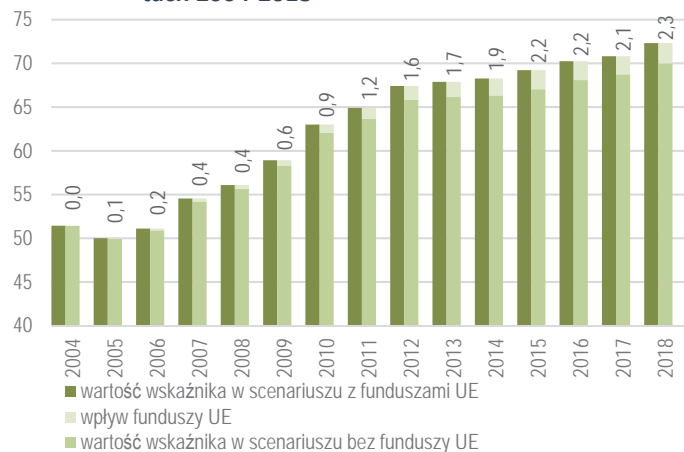

* Chorwacja – szacunek MiiR

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Dzięki funduszom unijnym konwergencja dochodu brutto jest szybsza. W 2018 r. fundusze unijne zwiększyły relację polskiego przeciętnego dochodu brutto do średniej UE o 2,3 p.p.

Wykres 15. Wpływ polityki spójności na skorygowany realny dochód do dyspozycji brutto gospodarstw domowych per capita w PPS w relacji do UE-28 w latach 2004-2018

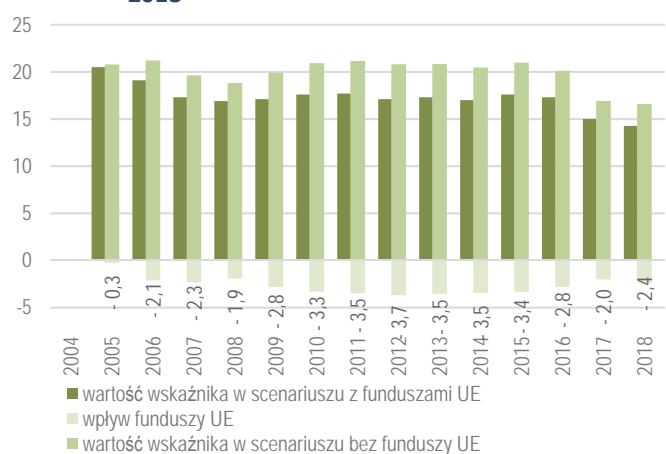
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

Polityka spójności przyczyniła się do zmniejszenia nierówności dochodowych mierzonych współczynnikiem Giniego (który jest skorelowany ze wskaźnikiem zagrożenia ubóstwem relatywnym). W latach 2004-2018 w Polsce odnotowano spadek wartości tego wskaźnika z 34,4 do 27,8. Wpływ funduszy na zmniejszenie współczynnika Giniego był najwyższy w latach 2011-2014 (kiedy to utrzymywał się w przedziale 2,9-3,1). W 2018 r. wpływ polityki spójności na współczynnik Giniego wyniósł 2,3.

Wpływ funduszy europejskich na ograniczanie zakresu ubóstwa relatywnego⁷ jest korzystny. W 2017 r. średni poziom tego wskaźnika w UE-28 wynosił 16,9%, a w Polsce 15,0%, był zatem niższy niż średnio w UE.

Odsetek osób znajdujących się poniżej progu relatywnego ubóstwa zmalał w Polsce z 20,5% w 2005 r. do 14,3% w 2018 r. Wpływ funduszy na obniżenie ubóstwa relatywnego wyniósł 2,4 p.p. Gdyby nie polityka spójności wskaźnik wynosiłby 16,6% (wykres 16).

Wykres 16. Wpływ polityki spójności na wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) w latach 2005-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

Oddziaływanie funduszy na analizowany obszar odbywa się za pośrednictwem dwóch efektów pośrednich, tj. wzrostu PKB (który prowadzi do powiększenia nierówności) oraz redukcji bezrobocia (oddziałującej korzystnie na spadek nierówności), przy czym najistotniejszą determinantą nierówności jest stopa bezrobocia. Redukcja bezrobocia nie tylko zmniejsza liczbę osób bez dochodu, ale też prowadzi do wzrostu wynagrodzeń pracowników uprzednio zagrożonych bezrobociem.

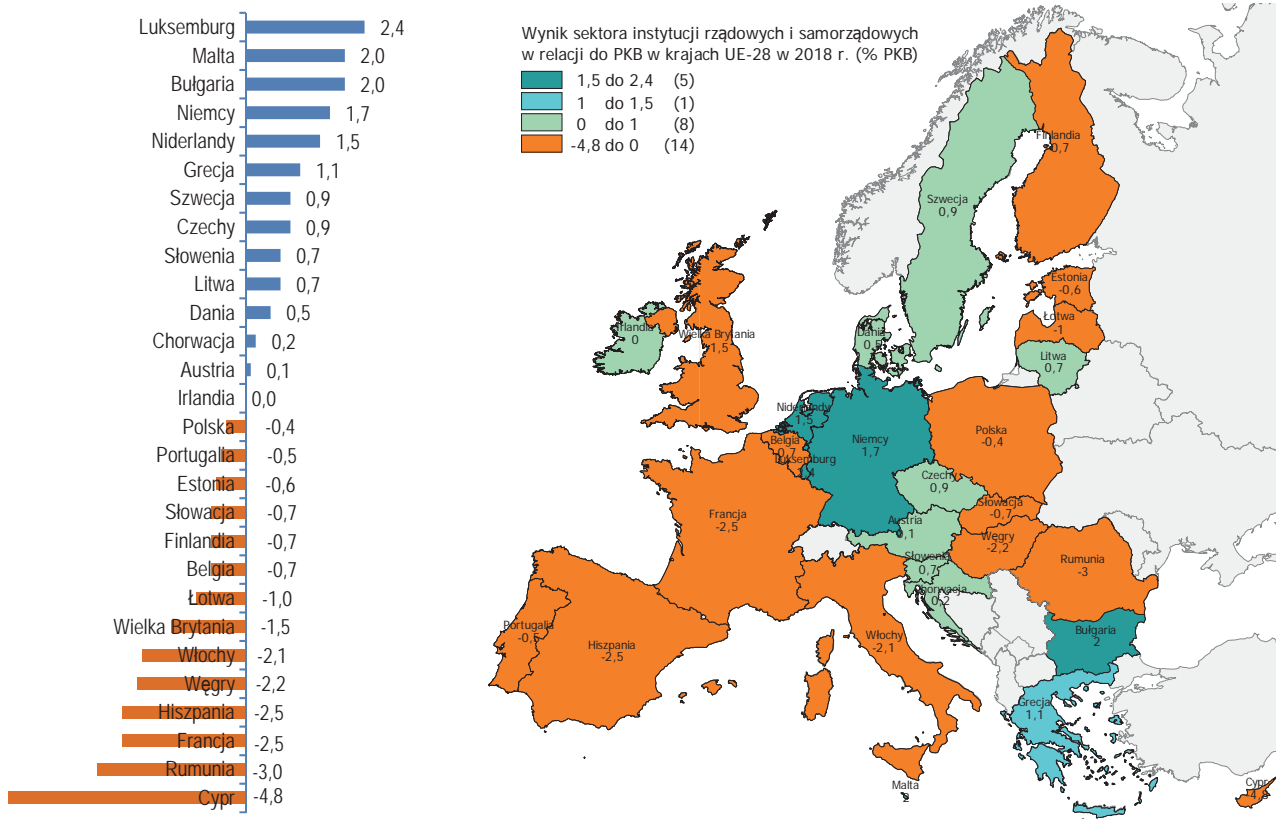
⁷ Odsetek osób o dochodach poniżej 60% mediany dochodu ekwiwalentnego, po uwzględnieniu transferów społecznych.

Finanse publiczne

Deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszył się z 7,3% PKB w latach 2009-2010 do 0,4% PKB w 2018 r. Deficyt był w 2018 niższy od średniej UE-

28 (0,6%). Dokładne poziomy deficytu w relacji do PKB poszczególnych państw członkowskich obrazuje mapa 11.

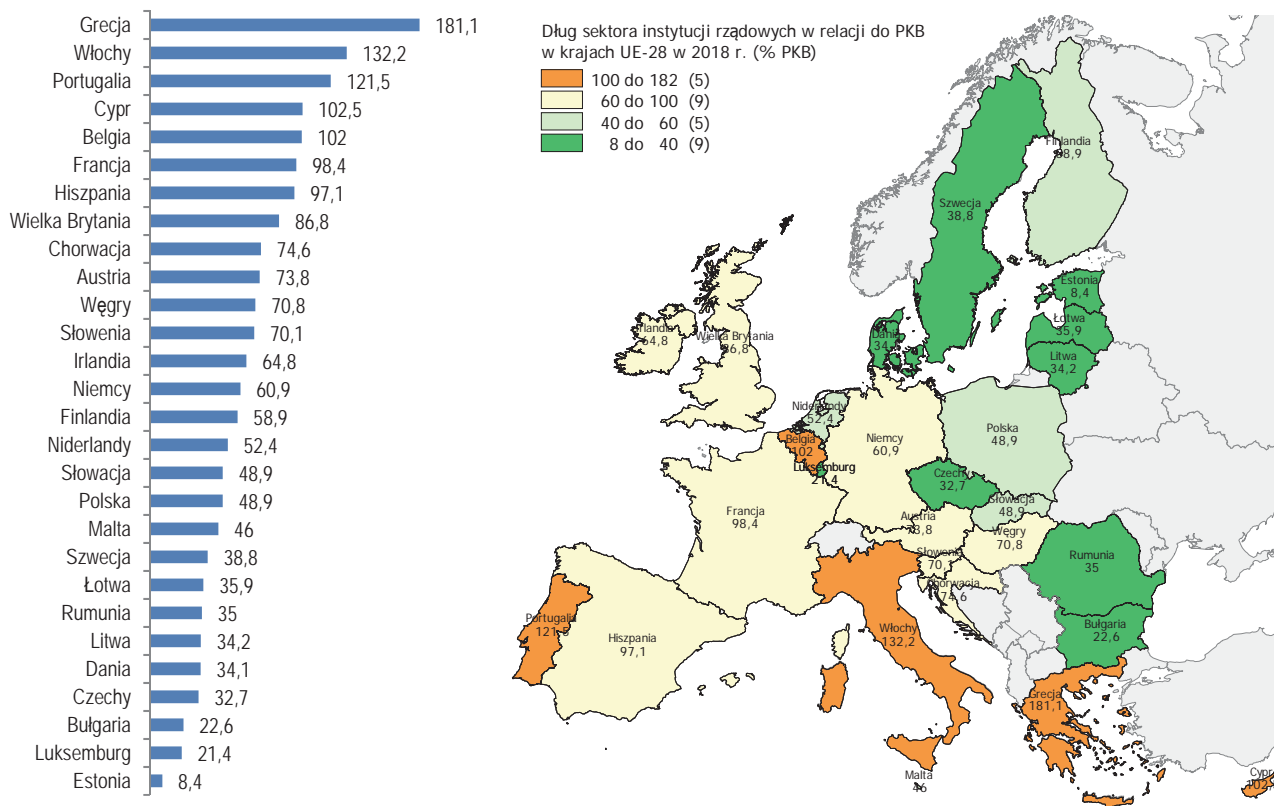
Mapa 11. Wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB w krajach UE-28 w 2018 r. (% PKB)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Dług publiczny w Polsce wyniósł 48,9% PKB w 2018 r., kształtując się wyraźnie poniżej średniej unijnej, wynoszącej 80,0% PKB (mapa 12).

Mapa 12. Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB w krajach UE-28 w 2018 r. (% PKB)

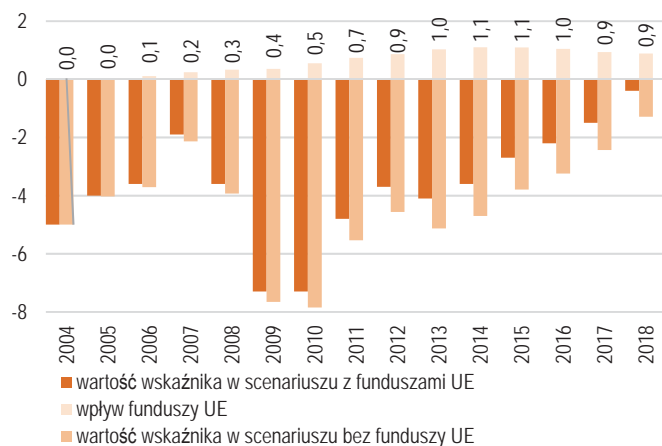
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Wpływ funduszy europejskich na wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych może być niejednoznaczny. Z jednej strony konieczność współfinansowania inwestycji realizowanych przez podmioty sektora generuje dodatkowe wydatki. Z drugiej strony pozytywny wpływ funduszy na produktywność zwiększa zyski firm oraz dochód gospodarstw domowych, co prowadzi do zwiększenia wpływów do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

Dodatkowe wpływy związane z realizacją polityki spójności przewyższają dodatkowe wydatki. Zatem **napływ funduszy europejskich do Polski prowadzi do poprawy**

wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych. Od 2012 r. wpływ funduszy jest stabilny i pozytywny oscylując około 1 p.p. (wykres 17). W 2018 r. wyniósł 0,9 p.p. pozwalając zmniejszyć relację deficytu do PKB z hipotetycznych -1,3% do faktycznych -0,4%.

Wykres 17. Wpływ polityki spójności na wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB w Polsce w latach 2004-2018

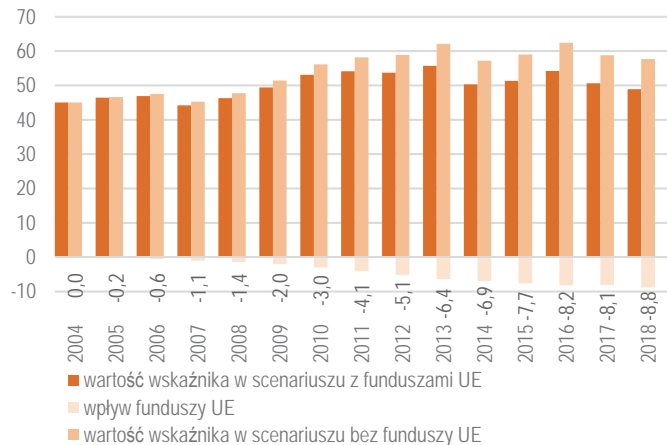

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

Mniejszy deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych przekłada się na **poprawę relacji długu publicznego do PKB** (wykres 18). Dodatkowo działa w tym kierunku **umacnianie złotego** spowodowane napływem funduszy europejskich, dzięki czemu dług nominowany

w walutach obcych staje się niższy w wyrażeniu złotowym. Wpływ polityki spójności na dług publiczny w relacji do PKB w 2018 r. wyniósł 8,8 p.p.

Wykres 18. Wpływ polityki spójności na dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB w Polsce w latach 2004-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

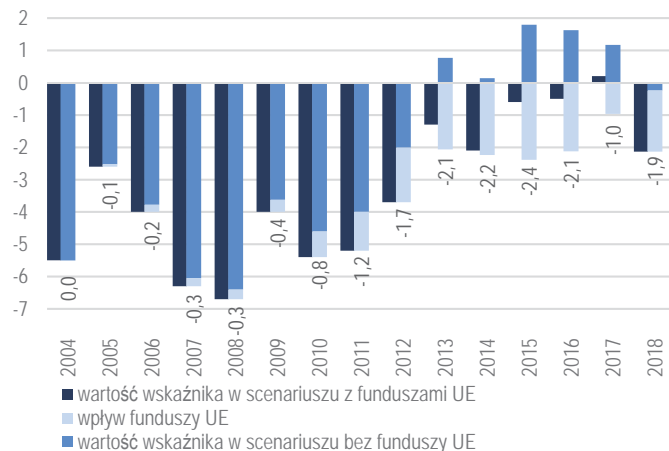
Wymiana międzynarodowa

W 2018 r. łączna wartość obrotów towarowych (w ujęciu płatniczym) Polski z zagranicą kształtowała się na poziomie 435,4 mld EUR (z czego 215,1 mld EUR przypadało na eksport, a 220,3 mld EUR na import). W latach 2004-2018 wartość obrotów handlu zagranicznego wzrosła ponad trzyipółkrotnie, a dynamika eksportu w Polsce była dwukrotnie wyższa niż dynamika PKB w wyniku czego eksport stanowił jedną z sił napędowych polskiej gospodarki.

Saldo obrotów bieżących w 2018 r. zamknęło się deficytem w wysokości 2,1% PKB (wobec odnotowanej rok wcześniej nadwyżki rzędu 0,2% PKB).

Fundusze unijne wpływają wielotorowo na kształtowanie się salda wymiany międzynarodowej. **Polityka spójności przyczynia się do pogłębienia deficytu obrotów bieżących w relacji do PKB** średnio o 1,1 p.p. rocznie w latach 2004-2018 (wykres 19).

Wykres 19. Wpływ polityki spójności na saldo obrotów bieżących w relacji do PKB w Polsce w latach 2004-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i badań MIIR.

Napływ środków z UE powodujący wzrost popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego pobudza wzrost importu, podczas gdy po stronie eksportu efekty poprawy konkurencyjności gospodarki mogą być niwelowane przez następstwa aprecjacji złotego. Inny efekt wynika z dodatniego wpływu funduszy europejskich na poziom dochodu na mieszkańca. Im wyższy dochód, tym wyższe zarobki, a więc także wyższa konsumpcja. Ponieważ część dóbr konsumpcyjnych pochodzi z importu, wzrost poziomu możliwości gospodarstw domowych oznacza również zwiększenie importu.

Szacowany wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w perspektywie do 2020 r.

Wpływ polityki spójności na rozwój kraju i regionów pozostanie pozytywny, jednak szacuje się, że jego skala będzie mniejsza niż dotychczas. Wśród głównych czynników odpowiadających za niższe wartości wpływu polityki spójności w najbliższych latach należy wymienić:

- różnice w realnej wadze środków finansowych na lata 2014-2020. Wartość środków alokowanych dla Polski w latach 2014-2020 jest wyższa w ujęciu nominalnym od funduszy przeznaczonych na okres 2007-2013. W kontekście analizy wpływu interwencji finansowych na procesy rozwojowe znaczenie ma jednak realna siła wdrażanych funduszy określana w odniesieniu do skali całej gospodarki krajowej. Porównując alokacje w dwóch perspektywach finansowych na tej płaszczyźnie zauważamy, że waga funduszy zapisanych na lata 2014-2020 (średniorocznie 1,5% PKB) jest niższa od analogicznej wielkości dla okresu 2007-2013 (średniorocznie 2,1% PKB). To z kolei rzutuje na skalę mechanizmów o charakterze popytowym i podażowym. W przypadku większej gospodarki dana alokacja rozkłada się na większą ilość przedsiębiorstw utrudniając tym samym osiągnięcie odpowiedniej masy krytycznej wsparcia i uzyskiwanych efektów skali. Wzrost skali gospodarki powoduje, iż w sytuacji państw i regionów, które charakteryzują się deficytami w tym zakresie (tak jak Polska i jej województwa) zwiększa się zapotrzebowanie na infrastrukturę podstawową i na kapitał ludzki. Jeżeli zasoby kapitału materialnego i ludzkiego nie będą wzrastały proporcjonalnie do zwiększającego się zapotrzebowania, to interwencja finansowa będzie generowała niższe efekty gospodarcze niż w sytuacji, kiedy inwestycje publiczne nadążałyby za potrzebami sektora prywatnego;
- należy także wspomnieć, iż w porównaniu z latami 2007-2013 zasoby infrastrukturalne, wielkość kapitału materialnego przedsiębiorstw w postaci budynków i budowli oraz parku maszynowego, a także zasoby kapitału ludzkiego są obecnie wyższe niż na początku wdrażania NSRO. Implikuje to relatywnie mniejsze efekty

generowane przez przyrost wspomnianych zasobów na skutek większego nasycenia nimi gospodarki;

- pewien wpływ na niższe wartości wyników symulacji w perspektywie 2014-2020 ma fakt, iż wydatki infrastrukturalne stanowią relatywnie mniejszą część całkowitych płatności w porównaniu do okresu 2007-2013. W sytuacji, gdy deficyty w zakresie systemu transportowego w Polsce są jeszcze zauważalne, oddziaływanie rozbudowywanych i modernizowanych zasobów infrastrukturalnych na gospodarkę jest ciągle wysokie. Nawet najbardziej innowacyjne projekty biznesowe czy też poprawa kapitału ludzkiego nie znajdą szerokiego przełożenia na procesy rozwojowe w sytuacji niskiej dostępności kraju/regionu. Stąd też do czasu osiągnięcia efektywnego systemu transportowego (w sensie korzystnej dostępności czasowej) to właśnie wydatki na projekty infrastrukturalne będą generować najsilniejsze efekty. W długim okresie kluczowe staną się zaś inwestycje podejmowane w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i wdrożeniowej.

Przewiduje się, że w okresie 2019-2020 tempo wzrostu gospodarczego wyniesie 3,7-3,8%. Z uwagi na fakt, że zakończono wykorzystanie środków z perspektywy 2007-2013, natomiast wydatki w ramach perspektywy 2014-2020 dopiero przyspieszają oraz że trafiają one do gospodarki o coraz wyższej wartości nominalnego PKB, wpływ funduszy na wzrost PKB będzie po 2018 r. relatywnie niewielki. Szacuje się, że w 2019 r. ok. 0,3 p.p., a w 2020 r. ok. 0,2 p.p. tempa wzrostu gospodarczego będzie efektem realizowanej polityki spójności

Pomimo niewielkiego wpływu na dynamikę PKB, dzięki funduszom unijnym poziom PKB (w zł, w cenach bieżących) będzie w latach 2019-2020 wyższy o ponad 5%. Inwestycje finansowane z funduszy europejskich będą również w latach 2019-2020 czynnikiem wspierającym sektorową strukturę gospodarki ukształtowaną m.in. pod ich wpływem, który prowadził do zwiększenia w poprzednich

latach udziału sektora przemysłowego w wartości dodanej brutto i spadku udziału sektora I (rolnictwo).

Środki polityki spójności zasilające polską gospodarkę nadal będą przyczyniać się do przyspieszenia procesów realnej konwergencji gospodarczej między Polską a UE. PKB na mieszkańca w relacji do średniej UE wyniesie w 2019 r. prawie 73%, a w 2020 r. 74,4%, z czego odpowiednio około 3,6 i 3,8 p.p. będzie efektem realizacji polityki spójności.

Wpływ polityki spójności na stopę inwestycji w latach 2019-2020 będzie pozytywny. W efekcie inwestowania środków unijnych wskaźnik ten będzie wyższy o odpowiednio o około 3,1 p.p. i 3,3 p.p. ponad poziom, jaki byłby obserwowany w sytuacji braku pomocy finansowej UE i w 2020 r. osiągnie poziom 19,5%.

Polityka spójności dalej będzie wpływać pozytywnie na rynek pracy. Dzięki funduszom unijnym wskaźnik zatrudnienia (20-64) w latach 2019-2020 r. będzie wyższy o ponad 2 p.p., a stopa bezrobocia (15+) niższa o około 1,0 p.p. niż w sytuacji gdyby nie była realizowana polityka spójności. Liczba pracujących dzięki polityce spójności będzie

w latach 2019-2020 wyższa o odpowiednio około 460-480 tys. osób. Poprawa sytuacji na rynku pracy będzie implikować wzrost dochodów do dyspozycji sektora gospodarstw domowych.

Fundusze europejskie w długim okresie przyczyniają się do poprawy stabilności finansów publicznych mierzonej relacją deficytu do PKB oraz relacją długu publicznego do PKB. Środki z funduszy europejskich przyczynią się w latach 2019-2020 do poprawy wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB o około 1,0 p.p. – co w 2019 r. oznaczać będzie obniżenie deficytu sektora, natomiast w 2020 r. może stanowić jeden z czynników pozwalających na osiągnięcie zrównoważonego budżetu. Wynik ten utrzyma się również w kolejnych latach. Mniejszy w rezultacie napływu środków z UE deficyt sektora publicznego przełoży się na poprawę relacji długu publicznego do PKB. Pozytywny wpływ polityki spójności na dług publiczny w relacji do PKB jest szacowany w latach 2019-2020 r. na około 9,5-10,3 p.p.

Wpływ Umowy Partnerstwa 2014-2020 na wybrane wskaźniki społeczno-ekonomiczne w latach 2014-2018

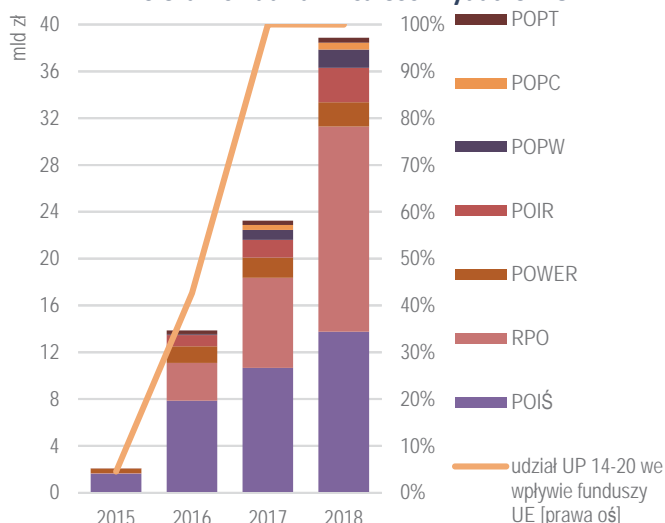
W tegorocznej edycji badania przeprowadzono dodatkową analizę wpływu poszczególnych programów operacyjnych Umowy Partnerstwa 2014-2020 na wybrane wskaźniki ekonomiczno-społeczne.

Fundusze europejskie w perspektywie finansowej 2014-2020 są wydawane w ramach pięciu krajowych programów operacyjnych:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIŚ),
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POW),
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa (POPC),
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna (POPT);

Poza nimi realizowany jest jeden ponadregionalny Program Operacyjny Polska Wschodnia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych (RPO) dla poszczególnych województw. Podział środków według programów oraz udział Umowy Partnerstwa 2014-2020 w łącznych wydatkach ze środków UE przedstawiono na wykresie 20.

Wykres 20. Podział środków na programy operacyjne UP 14-20 oraz ich udział w całości wydatków UE.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIIR.

W 2015 r., czyli na początku perspektywy finansowej 2014-2020, wykorzystano ok. 2 mld zł⁸, głównie z POIŚ. Ze środków poprzedniej perspektywy (NSRO 2007-2013), wykorzystano wówczas ponad 43 mld zł, czyli aż 95% wszystkich środków UE. Rok później w ramach UP 2014-2020 wydano już ok. 14 mld zł (42,6%) wobec 19 mld zł z NSRO 2007-2013 (57,4%). W 2017 r. UP 2014-2020 stanowiła już blisko 100% wszystkich środków UE wydatkowanych w kraju.

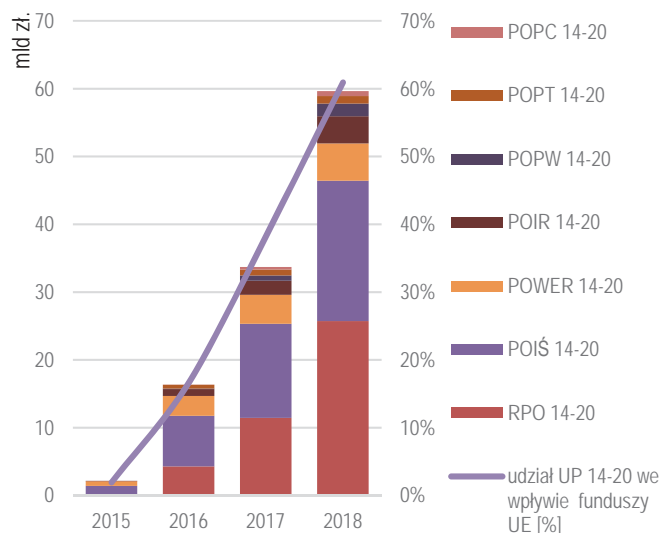
⁸ Wg wartości wniosków o płatność – dofinansowanie UE.

Powyższe dane wynikają ze specyfiki gospodarowania środkami UE. W pierwszych latach siedmioletnich perspektyw finansowych wydatkowanie środków dopiero nabiera tempa, ponieważ trwają przygotowania do rozpoczęcia współfinansowanych projektów. Następnie, kiedy perspektywa się kończy, jeszcze przez kilka lat trwa wydawanie środków na rozpoczęte wcześniej inwestycje (zgodnie z zasadą $n+2/n+3$). W efekcie, w niektórych latach jednocześnie wydawane są środki z różnych perspektyw. W tych latach wywierają one także różny wpływ na niektóre wskaźniki gospodarcze. W szczególności perspektywa kończąca się może wywierać odwrotny wpływ niż perspektywa rozpoczynająca się (zob. wpływ UP 2014-2020 na tempo zmian PKB).

W latach 2015-2018 najwięcej środków UP 2014-2020 przeznaczano na realizację POIiŚ (34 mld zł, 43% wszystkich środków UP wydanych w tym okresie) oraz RPO (28,5 mld zł, 37%). Na realizację POIR i POWER wydano po ok. 5,5 mld zł (7%), na POPW – 2,5 mld zł (3%), a na POPC i POPT po ok. 1 mld zł (1%). W przypadku wszystkich programów operacyjnych wydatkowanie wzrastało w kolejnych latach badanego okresu.

Wpływ Umowy Partnerstwa 2014-2020 na poziom nominalnego PKB jest widoczny już od pierwszych lat jej obowiązywania. W 2015 r. PKB Polski wyniosło ok. 1800 mld zł, z czego 110 mld zł było efektem oddziaływania funduszy unijnych. Udział UP 2014-2020 wyniósł wówczas tylko 2 mld zł, jednak w kolejnych latach wzrastał sukcesywnie, do 60 mld zł w roku 2018. Wpływ pozostałych funduszy UE pozwolił wówczas na zwiększenie polskiego PKB o ok. 38 mld zł, mimo iż środki z innych perspektyw finansowych nie były już wtedy wydawane. Efekty ich oddziaływania będą widoczne jeszcze przez kilka kolejnych lat. Dokładne dane prezentuje wykres 21.

Wykres 21. Wpływ programów operacyjnych UP 2014-2020 na poziom nominalnego PKB Polski oraz udział UP 2014-2020 w całości wpływu wszystkich środków UE na ten wskaźnik.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIIR.

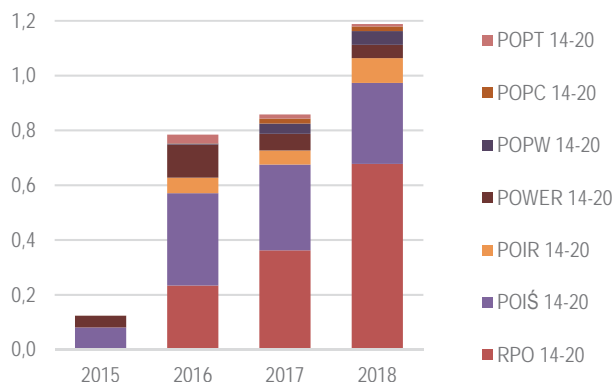
Wpływ na poziom nominalnego PKB jest najwyższy w przypadku programów POIiŚ oraz RPO. Wynika to zarówno z wysokich kwot przeznaczanych na projekty w ramach tych programów, jak i z ich ukierunkowania na duże inwestycje infrastrukturalne. Stosunkowo wysoki wpływ wywarł także POWER, z którego realizowane są projekty związane z edukacją i szkolnictwem wyższym.

Jak zaprezentowano we wcześniejszej części niniejszej publikacji wpływ funduszy UE na tempo wzrostu PKB może być pozytywny, kiedy napływ środków trwa lub się zwiększa. W odwrotnej sytuacji, np. kiedy inwestycje finansowane z jednej perspektywy się kończą, a z nowej perspektywy nie zaczęto jeszcze inwestować wystarczająco dużo środków, wpływ starej perspektywy może być ujemny. Oznacza to, że kiedy fundusze na inwestycje się kończą, zaczynają zmniejszać tempo wzrostu PKB. Jest to związane z oddziaływaniami opisanego wcześniej kanału popytowego. Taka sytuacja miała miejsce a latach 2016-2017, kiedy wygasająca perspektywa miała negatywny wpływ na

tempo rozwoju. Jednocześnie nowa perspektywa zaczęła już wywierać wpływ pozytywny. Było to jednak jeszcze za słabe oddziaływanie, żeby zniwelować negatywny wpływ poprzedniej perspektywy.

Za przykład posłużyć może rok 2017, kiedy w efekcie zakończenia NSRO 2007-2013 hamowany był wzrost PKB o 1,8 p.p. Jednocześnie UP 2014-2020 zaczęła przyspieszać wzrost PKB o 0,9 p.p. W efekcie fundusze UE spowalniały tempo wzrostu jedynie o 0,9 p.p. W roku 2018 oddziaływanie UP 2014-2020 było już na tyle silne (przyspieszanie tempa wzrostu PKB o 2,1 p.p.), że łączny wpływ funduszy był pozytywny.

Wykres 22. Wpływ programów operacyjnych UP 2014-2020 na tempo wzrostu PKB [p.p.]⁹.

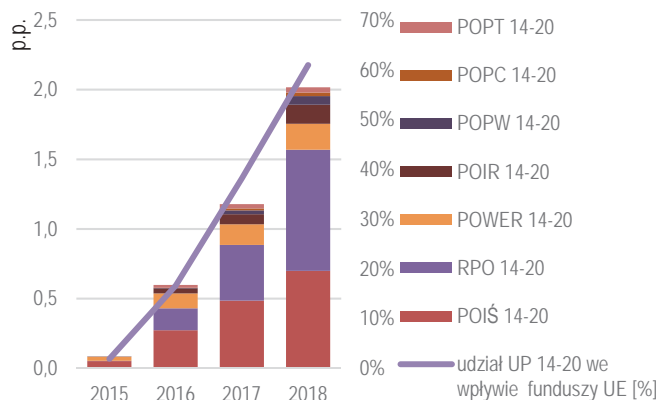

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIIR.

Największy wpływ na przyspieszanie tempa wzrostu ponownie miały największe programy: POIŚ oraz RPO.

Wpływ Umowy Partnerstwa 2014-2020 na poziom PKB per capita względem średniej UE-28 jest jednoznacznie pozytywny. W roku 2018 polskie PKB per capita było bliżej średniej UE o 2 p.p. dzięki UP 2014-2020 (3,3 p.p. dzięki wszystkim funduszom).

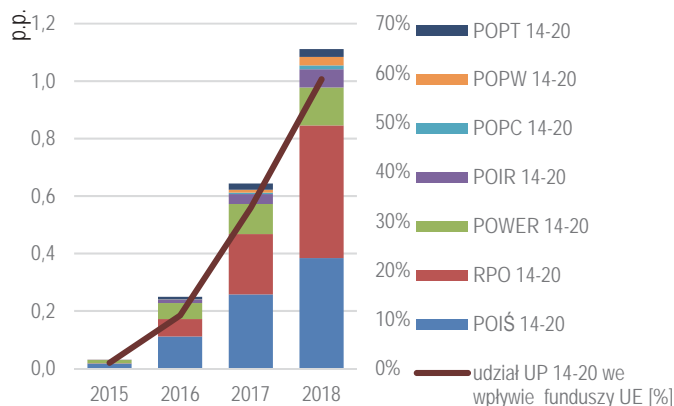
Wykres 23. Wpływ programów operacyjnych UP 2014-2020 na PKB per capita Polski względem średniej UE-28 oraz udział UP 2014-2020 w całości wpływu wszystkich środków UE na ten wskaźnik.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIIR.

Wpływ programów operacyjnych UP 2014-2020 oraz udział UP 2014-2020 w całości wpływu środków UE na wskaźnik zatrudnienia, liczbę pracujących oraz stopę bezrobocia ludności w wieku 15+ prezentują poniższe wykresy.

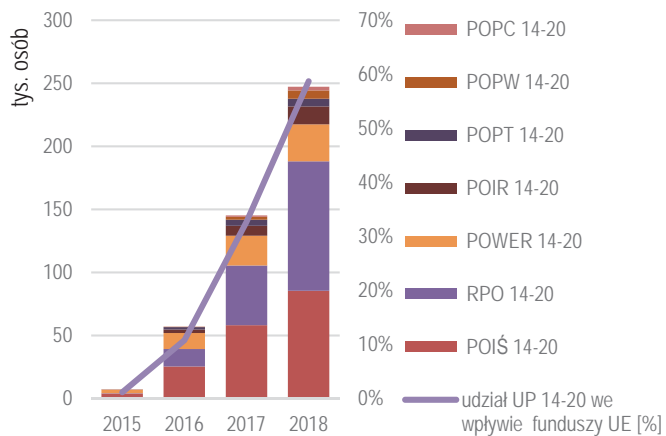
Wykres 24. Wpływ programów operacyjnych UP 2014-2020 na wskaźnik zatrudnienia oraz udział UP 2014-2020 w całości wpływu wszystkich środków UE na ten wskaźnik.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIIR.

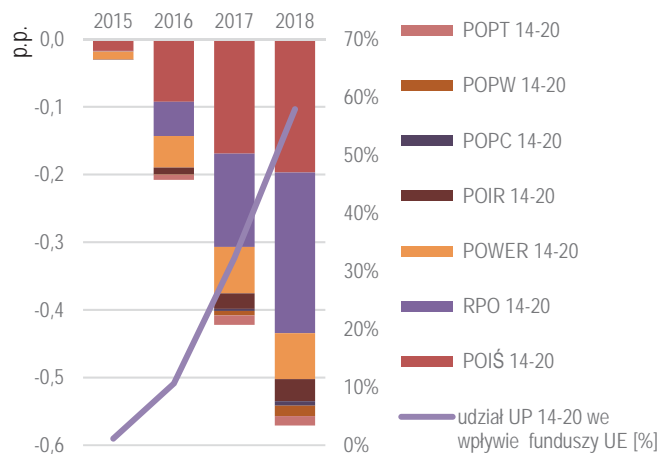
⁹ Z powodu opisanego powyżej zjawiska przeciwnych znaków wpływu poszczególnych perspektyw na tempo wzrostu PKB nie zaprezentowano na wykresie udziału UP 2014-2020 w całości środków.

Wykres 25. Wpływ programów operacyjnych UP 2014-2020 na liczbę pracujących oraz udział UP 2014-2020 w całości wpływu wszystkich środków UE na ten wskaźnik.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIIR.

Wykres 26. Wpływ programów operacyjnych UP 2014-2020 na stopę bezrobocia ludności w wieku 15+ oraz udział UP 2014-2020 w całości wpływu wszystkich środków UE na ten wskaźnik.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIIR.

**Wpływ polityki spójności
na rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych
województw w latach 2004-2018**

WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie dolnośląskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie dolnośląskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 33 085 mln zł. Środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB łącznie w latach 2004-2018 w województwie dolnośląskim wyniosły odpowiednio 11 404 zł i 1,6% PKB. Wartość środków per capita była wyższa od średniej w kraju (10 966 zł na mieszkańca). Relacja do PKB była niższa od średniej w kraju (1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą, ale nie dominującą część inwestycji publicznych w województwie dolnośląskim. W 2017 r. ich udział wynosił 37,5% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie dolnośląskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie dolnośląskim wynosił 77% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy województwem dolnośląskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 26 p.p., z czego 12,3% (3,2 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego dolnośląskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza, chociaż po 2011 r. tempo tej konwergencji znacząco osłabło. W latach 2012-2016 dystans względem średniej UE zmniejszył się tylko o 1 p.p.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹⁰ dolnośląskie rozwijało się w stosunkowo wysokim tempie, tj. 3,9% (w cenach

stałych), z czego około 7,8% (0,3 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 2,7 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku akcesji do UE (2004 r.) województwo dolnośląskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 50,7%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 72,4%. 9,2% (2,0 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie dolnośląskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 33,1 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie dolnośląskim w roku wejścia do UE wynosiła aż 26,7%, a w 2018 r. tylko 3,3%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne. Szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,0 p.p.

¹⁰ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie kujawsko-pomorskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 18 391,7 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie kujawsko-pomorskim odpowiednio 8 852 zł i 1,7% PKB. Były to wartości niższe od średnich w kraju (odpowiednio 10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią zauważalną część inwestycji publicznych w województwie kujawsko-pomorskim. W 2017 r. ich udział wynosił 28,5% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie kujawsko-pomorskim wynosił 56% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy kujawsko-pomorskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 12,2 p.p., z czego blisko 22% (2,6 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego kujawsko-pomorskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹¹ kujawsko-pomorskie rozwijało się w średnim tempie 3,3% (w cenach stałych),

z czego około 10,9% (0,6 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 3,3 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo kujawsko-pomorskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 57,2%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 70,0%. W blisko 13% (1,7 p.p.) odnotowany w tym okresie wzrost był efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie kujawsko-pomorskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na około 20,2 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie kujawsko-pomorskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 21,3%, a w 2018 r. tylko 4,3%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 0,9 p.p.

¹¹ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie lubelskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie lubelskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 23 899,2 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 w województwie lubelskim wyniosły one odpowiednio 11 286 zł i 2,5% PKB. Były to wartości wyższe od średnich w kraju (odpowiednio 10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część inwestycji publicznych w województwie lubelskim – w 2017 r. ich udział wyniósł aż 41,7% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie lubelskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie lubelskim wynosił 47% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy lubelskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 12,4 p.p., z czego ponad 25% (3,1 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego lubelskie od średniej UE-28 zmniejszył się w sposób dostrzegalny. Należy jednak podkreślić, że od 2012 r. proces konwergencji względem tej średniej zatrzymał się na niemal niezmiennym poziomie (ok. 48%).

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹² lubelskie rozwijało się w średnim tempie 3,2% (w cenach stałych), z czego

około 16,0% (0,51 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Jest to wyraźnie widoczne w przypadku województwa lubelskiego. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 4,6 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo lubelskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 59,5%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 69,7%. Blisko 20% (2,1 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu była efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie lubelskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na około 25,2 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie lubelskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 16,1%, a w 2018 r. tylko 6,3%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że efektem realizacji inwestycji współfinansowanych w ramach polityki spójności było obniżenie analizowanego wskaźnika o 1,1 p.p.

¹² Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie lubuskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie lubuskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 11 253 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 w województwie lubuskim wyniosły one odpowiednio 11 092 zł i 2,1% PKB. Były to wartości wyższe od średnich w kraju (odpowiednio 10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą, ale nie dominującą część inwestycji publicznych w województwie lubuskim – w 2017 r. ich udział wynosił 42,9% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie lubuskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie lubuskim wynosił 57% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy lubuskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 13 p.p., z czego około 24% (3,1 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego lubuskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹³ lubuskie rozwijało się w średnim tempie 3,8% (w cenach stałych), z czego około 9,9% (0,38 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 3,2 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W momencie wejścia do UE województwo lubuskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 52,5%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 70,8%. Około 10% (tj. około 1,8 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie lubuskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 10,6 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie lubuskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła aż 24,9%, a w 2018 r. tylko 3,0%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,0 p.p.

¹³ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie łódzkim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie łódzkim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 28 974,5 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 w województwie łódzkim wyniosły one odpowiednio 11 748 zł i 2,0% PKB. Były to wartości wyższe od średnich w kraju (odpowiednio 10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią zauważalną część inwestycji publicznych w województwie łódzkim – w 2017 r. ich udział wyniósł 21,1% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie łódzkim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie łódzkim wynosił 65% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy łódzkim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 18,9 p.p., z czego około 17% (3,2 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego łódzkę od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹⁴ łódzkie rozwijało się w średnim tempie 3,8% (w cenach stałych), z czego około 8,5% (0,32 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 2,6 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo łódzkie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 58,3%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 74,7%. Ponad 11% (1,8 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie łódzkim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 26,2 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie łódzkim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 18,8%, a w 2018 r. tylko 4,4%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 0,9 p.p.

¹⁴ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie małopolskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie małopolskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 30 494,3 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 w województwie małopolskim wyniosły one odpowiednio 8 967 zł i 1,6% PKB. Były to wartości niższe od średnich w kraju (odpowiednio 10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Udział inwestycji finansowanych funduszami unijnymi w inwestycjach publicznych w województwie małopolskim jest nieznacznie niższy niż średnio w kraju – w 2017 r. wynosił 33,4% ogółu inwestycji publicznych, przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%.

Wpływ polityki spójności w województwie małopolskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie małopolskim wynosił 62% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy małopolskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 19 p.p., z czego 14% (2,7 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego małopolskie od średniej UE-28 systematycznie się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹⁵ małopolskie rozwijało się w średnim tempie 4,1% (w cenach stałych), z czego około 7,6% (0,32 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była wyższa o 2,7 p.p. w stosunku do jej poziomu przewidywanego w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo małopolskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 61,5%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 72,1%. Blisko 16% (1,7 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie małopolskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 33,1 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie małopolskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 16,8%, a w 2018 r. tylko 2,9%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o 0,9 p.p.

¹⁵ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie mazowieckim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie mazowieckim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 68 836,7 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 w województwie mazowieckim wyniosły one odpowiednio 12 739 zł i 1,3% PKB. Pierwsza z tych wartości była wyższa od średniej w kraju (10 966 zł na mieszkańca) a druga niższa od średniej (1,7% PKB).

Udział inwestycji finansowanych funduszami unijnymi w inwestycjach publicznych w województwie mazowieckim jest niższy niż średnio w kraju – w 2017 r. wynosił on 23,4% ogółu inwestycji publicznych, przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%.

Wpływ polityki spójności w województwie mazowieckim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie mazowieckim wynosił 111% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy mazowieckim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał aż o 35,6 p.p., z czego około 10% (3,6 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹⁶ mazowieckie rozwijało się w najwyższym średnim tempie w kraju 5,0% (w cenach stałych), z czego około 5,4% (0,27 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. W 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była wyższa o 2,0 p.p. w stosunku do jej poziomu przewidywanego w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo mazowieckie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 61,2%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 76,9%. Około 13% (2,0 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie mazowieckim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na blisko 63,8 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie mazowieckim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 16,0%, a w 2018 r. tylko 3,8%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o 1,0 p.p.

¹⁶ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie opolskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie opolskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 9 579,7 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wynosiły one w województwie opolskim odpowiednio 9 711 zł i 1,8% PKB. Pierwsza z tych wartości była niższa od średniej w kraju (10 966 zł na mieszkańca), a druga równa tej średniej (1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część inwestycji publicznych w województwie opolskim – w 2017 r. ich udział wynosił aż 41,7% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie opolskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie opolskim wynosił 55% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy opolskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 12,5 p.p., z czego blisko 20% (2,9 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego opolskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹⁷ opolskie rozwijało się w średnim tempie 2,4% (w cenach stałych), z czego około 17,9% (0,43 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 3,3 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo opolskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 55,8%, natomiast w 2018 r. wynoszącym 73,1%. Ponad 17% (2,1 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie opolskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 11 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie opolskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła aż 19,3%, a w 2018 r. tylko 3,1%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,1 p.p.

¹⁷ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie podkarpackim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie podkarpackim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 28 306,3 mln zł, co stanowiło 13 295 zł per capita oraz 2,9% PKB województwa. Były to wartości znacznie wyższe od średnich w kraju (10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część inwestycji publicznych w województwie podkarpackim – w 2017 r. ich udział wyniósł aż 42,6% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie podkarpackim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie podkarpackim wyniósł 49% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy podkarpackim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 12 p.p., z czego blisko 31% (3,8 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego podkarpackie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejszał się.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹⁸ podkarpackie rozwijało się w średnim tempie 3,8% (w cenach stałych), z czego około 16,6% (0,63 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 5,3 p.p. wyższą niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo podkarpackie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 58,9%, natomiast w 2018 r. wynoszącym 68,4%. Około 27% (2,6 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie podkarpackim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na blisko 30,7 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie podkarpackim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 15,1%, a w 2018 r. – 6,5%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,8 p.p.

¹⁸ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie podlaskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie podlaskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 14 025,7 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie podlaskim odpowiednio 11 871 zł i 2,5% PKB. Były to wartości znacznie wyższe od średnich w kraju (10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część inwestycji publicznych w województwie podlaskim – w 2017 r. ich udział w całym kraju wynosił 29,6% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie podlaskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie podlaskim wynosił 50% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy podlaskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 12,9 p.p., z czego 27% (3,5 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego podlaskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejszał przez większą część badanego okresu.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018¹⁹ podlaskie rozwijało się w średnim tempie 2,8% (w cenach stałych), z czego

około 19% (0,53 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 4,8 p.p. wyższą niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo podlaskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 62,9%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 72,2%. Około 23% (2,3 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie podlaskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 14,9 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie podlaskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 14,8%, a w 2018 r. – 3,2%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,2 p.p.

¹⁹ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie pomorskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie pomorskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 27 822,7 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie pomorskim odpowiednio 11 923 zł i 2,0% PKB. Były to wartości wyższe od średnich w kraju (10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Udział inwestycji finansowanych funduszami unijnymi w inwestycjach publicznych w województwie pomorskim jest niższy niż średnio w kraju – w 2017 r. wynosił 24,0% ogółu inwestycji publicznych, przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%.

Wpływ polityki spójności w województwie pomorskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie pomorskim wynosił 67% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy pomorskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 17,9 p.p., z czego około 18% (3,5 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego pomorskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018²⁰ pomorskie rozwijało się w średnim tempie 4,5% (w cenach stałych), z czego około 7,7% (0,35 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 2,8 p.p. wyższą niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo pomorskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 54,9%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 73,6%. Około 10% (2,0 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie pomorskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 26,4 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie pomorskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła aż 19,8%, a w 2018 r. tylko 3,0%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,0 p.p.

²⁰ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie śląskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie śląskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 40 477,4 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie śląskim odpowiednio 8 928 zł i 1,3% PKB. Były to wartości niższe od średnich w kraju (10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Udział inwestycji finansowanych funduszami unijnymi w inwestycjach publicznych w województwie śląskim jest nie tylko niższy niż średnio w kraju, ale również najniższy spośród wszystkich województw – w 2017 r. wynosił on zaledwie 18,7% ogółu inwestycji publicznych, przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%.

Wpływ polityki spójności w województwie śląskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie śląskim wynosił 72% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy śląskiem a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 16 p.p., z czego około 14% (2,2 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego śląskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018²¹ śląskie rozwijało się w średnim tempie 4,1% (w cenach stałych), z czego około

5,7% (0,23 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była w 2018 r. o 2,0 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo śląskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 53,2%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 69,4%. Prawie 9% (1,4 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie śląskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na blisko 37 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie śląskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła aż 18,5%, a w 2018 r. tylko 3,4%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o 0,8 p.p.

²¹ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie świętokrzyskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie świętokrzyskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 13 614,9 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie świętokrzyskim odpowiednio 10 966 zł i 2,3% PKB. Były zatem równe średniej w kraju na mieszkańca (10 966 zł) i znacznie wyższe od średniej relacji do PKB (1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część inwestycji publicznych w województwie świętokrzyskim – w 2017 r. ich udział wynosił 53,4% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie świętokrzyskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie świętokrzyskim wynosił 50% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy świętokrzyskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 9,7 p.p., z czego 29% (2,9 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego świętokrzyskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejszał.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018²² świętokrzyskie rozwijało się w średnim tempie 2,7% (w cenach stałych), z czego około 15,6% (0,42 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 3,7 p.p. wyższa niż w scenariuszu kontrfaktycznym zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo świętokrzyskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 54,9%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 68,6%. Około 13,5% (1,8 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie świętokrzyskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na blisko 12,7 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w woj. świętokrzyskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 20,4%, a w 2018 r. – 5,8%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o 1,0 p.p.

²² Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości blisko 22 942,2 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie warmińsko-mazurskim odpowiednio 16 055 zł i 3,4% PKB. Były to wartości znacznie wyższe od średnich w kraju (10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część inwestycji publicznych w województwie warmińsko-mazurskim – w 2017 r. ich udział wynosił 58,1% ogółu inwestycji publicznych w tym regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%).

Wpływ polityki spójności w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie warmińsko-mazurskim wynosił 50% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy warmińsko-mazurskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 11 p.p., z czego 45% (4,9 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018²³ warmińsko-mazurskie rozwijało się w średnim tempie 2,9% (w cenach stałych), z czego około 26% (0,75 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednio wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Największy wpływ środków UE na stopę inwestycji odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim. Szacuje się, że w 2018 r. stopa ta była o 7,0 p.p. wyższa niż w scenariuszu kontrfaktycznym zakładającym brak środków unijnych. Zatem warmińsko-mazurskie charakteryzował najwyższy wpływ środków UE na ten wskaźnik spośród wszystkich województw.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo warmińsko-mazurskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 51,1%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 66,7%. Szacuje się, że 19% (3,0 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu była efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie warmińsko-mazurskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 24,5 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie warmińsko-mazurskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła aż 23,8%, a w 2018 r. – 5,6%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,7 p.p.

²³ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie wielkopolskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie wielkopolskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 29 823,8 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie wielkopolskim odpowiednio 8 536 zł i 1,3% PKB. Były to wartości znacznie niższe od średnich w kraju (odpowiednio 10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Udział inwestycji finansowanych funduszami unijnymi w inwestycjach publicznych w województwie wielkopolskim jest nieznacznie niższy niż średnio w kraju – w 2017 r. wynosił 29,2% ogółu inwestycji publicznych, przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%.

Wpływ polityki spójności w województwie wielkopolskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie wielkopolskim wynosił 76% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy wielkopolskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 22,2 p.p., z czego około 11,5% (2,6 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego wielkopolskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018²⁴ wielkopolskie rozwijało się w średnim tempie 4,2% (w cenach stałych), z czego około 5,6% (0,24 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 2,0 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo wielkopolskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 59,9%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika osiągnęła już 74,0%. Około 10% (1,5 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie wielkopolskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na blisko 30,6 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie wielkopolskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła 17,2%, a w 2018 r. tylko 2,2%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 0,7 p.p.

²⁴ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE

Środki polityki spójności wykorzystane w województwie zachodniopomorskim w latach 2004-2018

Do końca 2018 r. w województwie zachodniopomorskim wykorzystano środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości 19 697,5 mln zł. Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, łącznie w latach 2004-2018 wyniosły one w województwie zachodniopomorskim odpowiednio 11 580 zł i 2,1% PKB. Były to wartości wyższe od średnich w kraju (odpowiednio 10 966 zł na mieszkańca i 1,7% PKB).

Udział inwestycji finansowanych funduszami unijnymi w inwestycjach publicznych w województwie zachodniopomorskim jest nieznacznie niższy niż średnio w kraju – w 2017 r. wynosił 23,6% ogółu inwestycji publicznych, przy średniej dla kraju wynoszącej 29,7%.

Wpływ polityki spójności w województwie zachodniopomorskim w latach 2004-2018

W 2017 r. PKB per capita (w PPS) w województwie zachodniopomorskim wynosił 58% średniej UE-28. W okresie 2004-2017 dystans pomiędzy zachodniopomorskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 12,7 p.p., z czego prawie 25% (3,1 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki m.in. funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego zachodniopomorskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2018²⁵ zachodniopomorskie rozwijało się w średnim tempie 3,0% (w cenach stałych),

z czego około 15,1% (0,45 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przyczyniają się do znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej. Szacuje się, że w 2018 r. stopa inwestycji (relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) była o 4,5 p.p. wyższa niż w scenariuszu zakładającym brak środków unijnych.

W roku wejścia do UE (2004 r.) województwo zachodniopomorskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 54,1%, natomiast w 2018 r. wartość tego wskaźnika wynosiła już 70,4%. Ponad 13% (tj. 2,1 p.p.) odnotowanego w tym okresie wzrostu było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Według stanu na 2018 r. liczbę miejsc pracy powstałych w województwie zachodniopomorskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 21 tys.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w zmniejszaniu stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+ w województwie zachodniopomorskim w roku wejścia do UE (2004 r.) wynosiła aż 23,8%, a w 2018 r. tylko 3,8%. W pewnej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności spowodowały redukcję stopy bezrobocia w tym regionie o około 1,1 p.p.

²⁵ Dla lat 2004-2016 zastosowano dane historyczne, których źródłem był BDL GUS, natomiast dla lat 2017-2018 wykorzystano prognozy wygenerowane przez model EUImpactMod.

Źródło:

- *Ocena wpływu realizacji polityki spójności na kształtowanie się wybranych wskaźników makroekonomicznych na poziomie krajowym i regionalnym za pomocą modelu EUImpactMod, IMAPP oraz Instytut Badań Strukturalnych, czerwiec 2019 r.;*
- GUS, NBP, Eurostat.

Opracowano w Wydziale Analiz (Krajowym Obserwatorium Terytorialnym) Departamentu Strategii Rozwoju MIIR.